

Overgang fra gammelt til nytt

Effekter på årlig pensjon og premier av overgang fra ytelsesordning til ny tjenstepensjonsordning

Rapport 2013 – 03

12.04.2013-2

Innhold

Sammendrag og konklusjoner	2
1. Innledning og oppdragsbeskrivelse.....	4
2. Forutsetninger for beregningene i rapporten.....	5
3. Effekter av endring i håndtering grunnlagsrente ved overgang til nye ordninger	6
4. Scenarier for oppregulering av opptjente rettigheter	8
5. Årlig pensjon når opptjent pensjon ikke blir oppregulert.....	10
5.1 Opptak i ordningen ved 27 år.....	10
5.2 Opptak i ordningen ved 37 år.....	14
5.3 Oppsummering.....	18
6. Årlig pensjon dersom opptjent pensjon oppreguleres	19
6.1 Årlig pensjon dersom opptjent pensjon oppreguleres med avkastning	19
6.2 Årlig pensjon dersom opptjent pensjon oppreguleres med lønnsvekst	22
6.3 Oppsummering.....	24
7. Premie etter overgang til ny ordning.....	25
7.1 Premie når opptjent pensjon ved overgangen ikke oppreguleres.....	25
7.1.1 Lønn 6 G.....	25
7.1.2 Lønn 8 G.....	27
7.1.3 Akademikerlønnsvekst	28
7.2 Premie når opptjent pensjon ved overgangen oppreguleres med lønnsvekst.....	30
7.2.1 Lønn 6 G.....	30
7.2.2 Lønn 8 G.....	32
7.2.3 Akademikerlønnsvekst	33
7.3 Oppsummering.....	34
Vedlegg 1: Forutsetninger for beregningene i rapporten	1
Vedlegg 2: Pensjon ved opptak ved 27 år eller 37 år og ved forskjellig overgangsalder	1

Sammendrag og konklusjoner

I NOU 2013: 3 «Pensjonslovene og folketrygdreformen III» fra Banklovkommisjonen foreslås det overgangsregler for å konvertere dagens ytelsesordninger inn i nye tjenstepensjonsordninger etter grunnmodell eller standardmodell som foreslått av Banklovkommisjonen i NOU 2012:13 «Pensjonslovene og folketrygdreformen II».

I denne rapporten gjengis resultatet av en rekke beregninger Actecan har foretatt på hvordan overgang fra ytelsesordning til ny pensjonsordning kan påvirke årlig pensjon fra 67 år. For å forklare *noe* av effektene ved å endre premieberegningsprinsipp bort fra at premien beregnes under forutsetning av at sparemidlene oppnår en bestemt fremtidig avkastning (grunnlagsrente), er det i kapittel 3 vist et stilisert eksempel på denne effekten. Der vises det at en slik endring vil kunne gi en lavere pensjon fra uttak.

Ellers gir rapporten eksempler på hvordan årlig pensjon ved 67 år blir påvirket av overgangen ved å sammenligne ytelsesordning, innskuddspensjon, ny foreslått grunnmodell og ny foreslått standardmodell. Eksempelene vises ut fra forskjellige forutsetninger om lønn, alder ved opptak i ordningen, alder ved overgang til ny ordning og grunnlagsrente i ytelsesordningen.

Videre vises det eksempler på mulig pensjon i prosent av lønn dersom opptjent rettighet ved overgang til ny ordning *ikke* reguleres etter overgangen, og med *forskjellige* reguleringsprinsipper som ut fra avkastning, ut fra alminnelig lønnsvekst og ut fra foretakets lønnsvekst.

I NOU 2013:3 er det ikke åpnet for at foretakene kan oppregulere opptjent pensjon ved overgangen med noen form for lønnsvekst. Noen hovedkonklusjoner om effekter av overgangen ut fra beregningene er:

- Medlemmene vil i svært mange tilfeller få lavere pensjon etter en overgang enn ved å fortsette i ytelsesordningen.
- Medlemmene vil i mange tilfeller få lavere pensjon etter en overgang enn om de hadde vært med i den ordningen de går over til helt fra ansettelse.
- Det er svært individuelt hvordan overgang fra gammel til ny ordning slår ut i årlig pensjon for det enkelte medlem.
- Regulering av opptjent pensjon med lønnsvekst kan gjøre forskjellen i årlig pensjon mindre etter overgang til ny ordning enn ellers.

Effekten på årlig pensjon ved overgang til ny ordning vil være avhengig av:

- Medlemstid i ordningen (herunder størrelsen på grunnlagsrenten)
- Alder ved overgang til ny ordning
- Lønn og lønnsvekst
- Forutsetninger om avkastning mm

Årlig pensjon vil i eksemplene være nærmere den opprinnelige avtale pensjonen i ytelsesordningen dersom foretakene kan regulere den opptjente pensjonen med lønnsvekst.

Om premien (årlig premie og reguleringspremie) etter overgang til ny ordning blir høyere enn om vedkommende hadde fortsatt i en ytelsesordning vil variere ut fra alder ved inntredelse, alder ved overgang til ny ordning og lønn.

Dersom også opptjent pensjon skal reguleres med lønnsvekst vil premien bli høyere enn i dersom vedkommende hadde fortsatt i en ytelsesordning eller vært med i en ny pensjonsordning etter standardmodellen fra start. Dette skyldes blant annet forutsetningen i disse beregningene om rentegaranti på 0 prosent.

1. Innledning og oppdragsbeskrivelse

I NOU 2013: 3 «Pensjonslovene og folketrygdreformen III» fra Banklovkommisjonen foreslås det overgangsregler for å konvertere dagens ytelsesordninger inn i nye tjenstepensjonsordninger etter grunnmodell eller standardmodell som foreslått av Banklovkommisjonen i NOU 2012:13 «Pensjonslovene og folketrygdreformen II».

Det er i NOU 2013:3 mangel på konkrete og gode regneeksempler på effekten på årlig pensjon ved regelverket som er foreslått. De to eksempel som er gitt i tabell 10.1 og 10.2 i utredningen bygger på en rekke forutsetninger som kan diskuteres, herunder kjønnsnøytrale premier og antagelser om ny dødelighetstariff (K2013). Finanstilsynet har på oppdrag fra Finansdepartementet utredet kjønnsnøytrale tariffer og har i høringsnotat av 07.01.2013 foreslått at det i stedet for å innføre kjønnsnøytrale premier i de nye ordningene innføres høyere premier for kvinner enn for menn. I brev til pensjonsinnretningene av 08.03.2013 har Finanstilsynet endelig fastsatt dødelighetstariffen K2013.

I rapporten «Effekter av forslag til ny tjenstepensjon i NOU 2012:13 Pensjonslovene og folketrygdreformen II», viste Actecan effekten av forslagene i gitte typeeksempler, siden slike beregninger ikke var foretatt i utredningen.

Actecan har fått i oppdrag av Akademikerne å vise effekter av forslaget til overgangsregler fra ytelsesordninger til ny tjenstepensjon fra Banklovkommisjonen. Forslaget til ny tjenstepensjon og de konkrete overgangsreglene er hverken forklart eller drøftet i denne rapporten.

Ut fra oppdrag fra Akademikerne skal rapporten vise eksempler på pensjon fra tjenstepensjonsordningene ved 67 år basert på forskjellige lønnsforutsetninger og forutsetninger om alder og tjenestetid på tidspunkt for overgang til ny ordning.

Det skal vises eksempler på lønn på henholdsvis 6 og 8 ganger grunnbeløpet i folketrygden, samt med en startlønn på 5,5 G (grunnbeløpet i folketrygden) og en typisk lønnsvekst for en akademiker som jobber i privat sektor.

Rapporten skal først og fremst vise effektene ved bruk maksimale innskudds- og premiesatser sammenlignet med en ytelsesordning på 66 prosent av lønn inklusive folketrygden (som er lavere enn maksimalt tillatt i dag innenfor lov om foretakspensjon).

Det skal også foretas beregninger på mulig pensjonsnivå ved 67 år dersom opptjent pensjon blir oppregulert med henholdsvis avkastning, alminnelig lønnsvekst og foretakslønnsvekst.

Det skal gis eksempler på premieutvikling ut fra forskjellige reguleringsmodeller.

Rapporten inneholder ikke eksempler på utvikling i årlig pensjon etter 67 år eller premien knyttet til eventuell oppregulering av pensjoner under utbetaling.

2. Forutsetninger for beregningene i rapporten

Ved beregninger av effektene av den overgangen fra ytelsesordning til ny foreslått tjenstepensjonsordningen, det en rekke parametere som må fastsettes. Parameterne er faktorer som inngår i beregningene og som kan være valgfrie. Dette vil for eksempel være:

- Alder ved opptak (medlemskap) i første pensjonsordning
- Alder ved overgang til ny ordning
- Lønn
- Fødselsår (for beregning av folketrygd ved ytelsesordninger)
- Kjønn (for fastsettelse av premie etc. i en ytelsesordning)
- Grunnbeløpet ved starten av opptjeningen (heretter kalt G)
- Vekst i grunnbeløpet
- Vekst i lønn
- Avkastning
- Innskudds-/premiesatser og ytelsesnivå
- Antall år med utbetaling/delingstall
- Tariff for premieberegning/dødelighetsarv med mer

Hvordan disse parameterne fastsettes er av betydning for beregningene, og er gitt i vedlegg 1. Det er lagt vekt på å velge parametere som er minst mulig diskutabel. Ut fra dette er årlig avkastning satt lik 5,3 prosent som er gitt som historisk avkastning i NOU 2012:13, og årlig vekst i G og lønn er satt lik 4,5 prosent som er angitt som historisk utvikling i NOU 2012:13.

I beregningene i denne rapporten er det tatt utgangspunkt i fødselsår for personer som når en viss alder i 2013.

Pensjonene beregnes for tjenstepensjon alene. Folketrygden kommer i tillegg. Det er ikke tatt hensyn til levealdersjusteringer.

3. Effekter av endring i håndtering grunnlagsrente ved overgang til nye ordninger

I rapport 2012-4 «Effekter av forslag til ny tjenestepensjon i NOU 2012:13 Pensjonslovene og folketrygdreformen II» fra Actecan ble det vist at de maksimale premiesatsene måtte vært langt høyere enn foreslått dersom standardmodellen skulle gitt samme årlig pensjon fra 67 år som en 66 prosent ytelsesordning, ut fra de gitte forutsetningene. *Hvor mye lavere pensjonen vil bli etter standardmodellen vil avhenge av en rekke parametere.*

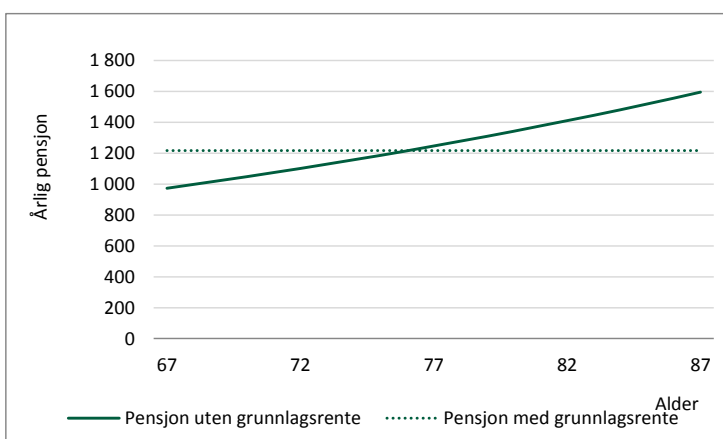
Også i denne rapporten fremgår det at ytelsesordningen i mange tilfeller vil gi høyere ytelser enn særlig standardmodellen, selv om den årlige premiebetalingen er lavere.

En av hovedårsakene til disse resultatene er endringen i beregningsteknikk fra dagens ytelsesordninger. I ytelsesordningene benyttes en beregningsrente (grunnlagsrente) som er fastsatt på forhånd og *tatt hensyn til* i beregning av årlig premie. Jo større grunnlagsrenten er, jo lavere vil premien bli. Dette skyldes at det vil være behov for mindre kapital ved 67 år for å sikre samme pensjon enn dersom det *ikke* er forutsatt en grunnlagsrente, gitt at det oppnås samme avkastning som grunnlagsrenten.

Totalt over et fastsatt antall utbetalingsår vil samme avkastning føre til at summen av utbetalingsbeløp i kroner blir omtrent likt.

I figur 1 er det gitt et eksempel på utbetalingsprofil for to ordninger der den ene benytter samme prinsipp som i en ytelsesordning (med grunnlagsrente), mens den andre får økt pensjon med avkastning. Det forutsettes at begge får samme avkastning, og den er lik grunnlagsrenten. Videre forutsettes det at utbetalingen vil vare i 20 år fra 67 år.

Figur 1 Årlig pensjon fra 67 år

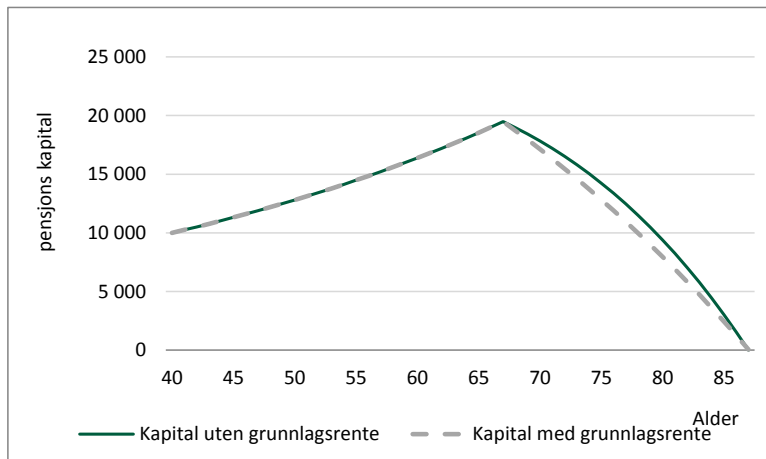

Forutsetninger: Startkapital kr 10 000, avkastning og grunnlagsrente 2,5 %, utbetalingstid 20 år, alder ved start 40 år

I figur 2 vises utviklingen i kapitalen gitt at det innbetales kr 10 000 ved 50 år, grunnlagsrenten er 2,5 prosent og avkastningen er 2,5 prosent. Som det fremgår av figuren vil kapitalen bli spart opp jevnt frem til 67 år. I utbetalingsperioden vil kapitalen etter

ytelsesprinsippet falle fortere enn den andre, siden årlig pensjon som tas ut er større. Etter 20 år er imidlertid begge kapitalene brukt opp.

Figur 2 Utvikling av pensjonskapital med utbetalingsstart 67 år

Forutsetninger: Startkapital kr 10 000, avkastning og grunnlagsrente 2,5 %, utbetalingstid 20 år, alder ved start 40 år

Som det fremgår av figur 1 vil alternativet som bygger på samme prinsipp som ytelsesordningen gi høyere pensjon ved 67 år enn den andre, men lavere etter 20 år. Krysningspunktet er rett etter 76 år. I kronebeløp er summen av utbetalingene omtrent like, ca. kr 26 000. Summen av utbetalingene blir imidlertid ikke helt lik, siden kapitalen synker raskere i starten i tilfellet *med* grunnlagsrente enn i tilfellet *uten* grunnlagsrente. Dette skyldes at det er høyre utbetaling i starten i tilfellet *med* grunnlagsrente, og kapitalen synker derfor raskere, og gir en annen avkastning enn kapitalen i tilfellet *uten* grunnlagsrente.

Samtidig må det tas hensyn til forventet dødelighetsutvikling når de to beregningsmodellene skal sammenlignes. Når det forutsettes livsvarig utbetaling, tas det hensyn til at noen dør like etter 67 år, mens andre igjen kan leve til godt over 100 år. Summen av utbetaling for samme person, gitt at vedkommende har to ordninger, en ytelsesordning og en ordning etter ny tjenstepensjon, vil dermed likevel sjelden bli like stor.

Ved en sammenligning av ytelsesordninger og de nye tjenstepensjonsordningene vil krysningspunktet være avhengig av blant annet avviket mellom grunnlagsrenten og avkastningen før pensjonsutbetalingen starter. I noen tilfeller vil krysningspunktet være ved en alder nærmere 70 år, mens det i andre tilfeller vil kunne være over 90 år.

Det kan være et spørsmål om hvor hensiktsmessig det vil være med en utbetalingsprofil der de første årene etter pensjonsuttak gir lavere pensjon enn senere år. Dette er ikke nærmere vurdert i denne rapporten.

Dersom foretaket har valgt å regulere pensjoner under utbetaling vil effekten som er beskrevet over bli borte. Teknikken med hensyn på bruk av grunnlagsrente vil da påvirke foretakets premie.

4. Scenarier for oppregulering av opptjente rettigheter

I NOU 2013: 3 «Pensjonslovene og folketrygdreformen III» beskrives en overgangsordning fra ytelsesordning til ny tjenstepensjon som skal sikre opptjent pensjon på tidspunktet for overgang. I lovutkastet er det lagt opp til at avkastning de nærmeste årene skal benyttes til å opppreservere allerede opptjente rettigheter ut fra ny dødelighetstariff. Det er videre lagt opp til en mulighet for å benytte opptrappingsplaner i forskjellige situasjoner og det antas at slike planer kan benyttes både ved overgang til ny dødelighetstariff, avkastning lavere enn grunnlagsrenten ett år, m.m.

Det foreslås i utredningen at premiereserve og tilleggsavsetninger ved overgang til ny ordning skal konverteres til «pensjonsbeholdning». Det er foreslått at tilleggsavsetninger skal kunne benyttes til å foreta oppreserveringer som nevnt over.

I punkt 10.1.3 i NOU 2013:3 sies det:

«Dersom pensjonsbeholdningen oppfyller kravene til fulle avsetninger etter lovutkastet § 7-8 tredje ledd, eller på det tidspunkt dette skjer, skal avkastning som tilføres pensjonsbeholdningen, ut over beregningsrenten, brukes til oppregulering av pensjonsytelsen når den kommer til utbetaling.»

Samtidig er det i punkt 10.1.6 i NOU-en henvist til at:

«avkastning ut over beregningsrenten først brukes til og eventuelt deretter til oppregulering av pensjonsytelsen i samsvar med lovutkastet § 4-21 (nå som nevnt ovenfor § 4-20), jf. utkastet til § 7-8 femte ledd.»

De nevnte paragrafene referer seg imidlertid til håndtering av avkastning *etter* at pensjonen er kommet til utbetaling. I selve lovteksten er det ikke regulert at opptjent pensjon *på tidspunkt for utbetaling* kan være større enn opptjent pensjon på tidspunktet for overgang til ny ordning. Samtidig er det blant annet i punkt 10.1.3 i utredningen sagt at:

«Dersom pensjonsbeholdningen oppfyller kravene til fulle avsetninger etter lovutkastet § 7-8 tredje ledd, eller på det tidspunkt dette skjer, skal avkastning som tilføres pensjonsbeholdningen ut over beregningsrenten, brukes til oppregulering av pensjonsytelsen når den kommer til utbetaling.»

Actecan er kjent med at det foreligger flere forskjellige tolkninger av lovforslaget:

- Opptjent pensjon kan oppreguleres med avkastningsoverskudd på utbetalingstidspunktet
- Opptjent pensjon kan oppreguleres med avkastning etter hvert som avkastningsoverskudd oppstår
- Opptjent pensjon oppreguleres ikke med avkastningsoverskudd, men pensjoner under utbetaling oppreguleres med avkastning som oppstår etter pensjonsuttak, oppnådd avkastningsoverskudd

Med «avkastningsoverskudd» menes avkastning som ikke benyttes til oppreservering på noen måte det enkelte år:

I NOU 2013:3 er det ikke foreslått at arbeidsgiver skal kunne regulere pensjonsbeholdningen eller opptjent pensjon før pensjonsuttak.

Når fremtidig årlig pensjon skal sammenlignes vil det derfor være aktuelt å se på følgende scenarier:

- Opptjent pensjon oppreguleres ikke før uttak
- Opptjent pensjon oppreguleres med avkastningen
- Opptjent pensjon oppreguleres med alminnelig lønnsvekst ved at foretaket betaler premie for dette
- Opptjent pensjon oppreguleres med foretakets lønnsvekst ved at foretaket betaler premie for dette

Som tidligere beskrevet er det uklart om lovutkastet legger opp til det første eller andre scenariet. Samtidig er det uklart når og hvor stor avkastning som vil kunne tilføres etter det nye regelverket med opptappingsplaner ved underdekning.

Lovutkastet legger i dag ikke opp til at foretakets skal kunne betale inn for å få oppregulert årlig pensjon i takt med lønnsutviklingen.

I kapittel 5 og 6 er det vurdert hvor stor pensjon som kan oppnås for personer som i dag er i en ytelsesordning og som går over til innskuddspensjon, den nye grunnmodellen eller den nye standardmodellen. Alle de fire scenariene for mulig oppregulering av opptjent pensjon på overgangstidspunktet er vurdert.

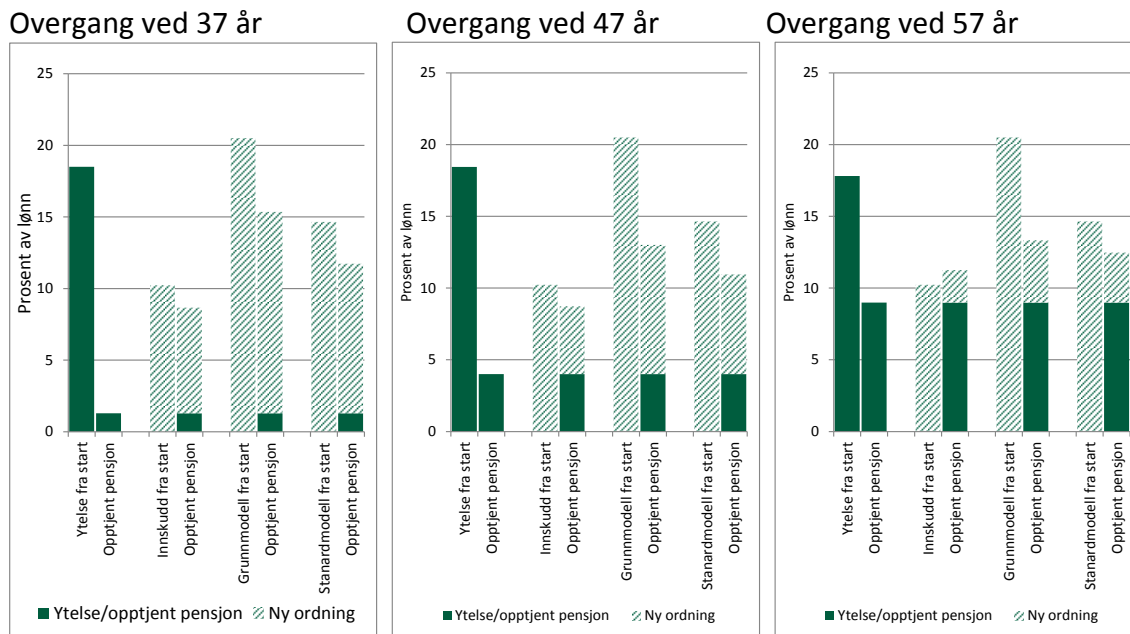
5. Årlig pensjon når opptjent pensjon ikke blir oppregulert

5.1 Opptak i ordningen ved 27 år

I figur 3 er det vist hvor står årlig pensjon fra gammel og ny ordning kan bli. Det forutsettes at alle ble medlem av ordningen ved 27 år, men at de på tidspunkt for overgang er henholdsvis 37, 47 og 57 år gamle. Ved omdanning av ordningen før 67 år vil disse få en opptjeningsbrøk som er basert på 40 år, siden det er 40 år mellom 27 og 67 år.

Som det fremgår av figur 3 vil en person som er med i en ytelsesordning ved omdanning i disse tilfellene få lavere pensjon fra 67 år enn om vedkommende hadde hvert med i noen som helst av de andre ordningene fra start. Dette vises ved at søylen som kalles «Ny pensjon» viser hva som blir pensjon fra 67 år totalt når det tas hensyn til opptjent pensjon frem til overgang til ny ordning og opptjening i ny ordning deretter.

Figur 3 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6 G

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Som det fremkommer vil årlig pensjon fra 67 år variere ut fra hvor lang opptjeningstid vedkommende har i ytelsesordningen før overgang til ny ordning. Videre viser figuren at en pensjon som har vært med i en ytelsesordning og så går over på en grunnmodell eller standardmodell kommer *dårligere* ut enn om vedkommende hadde fortsatt med ytelsesordning, eller vært med i en grunnmodell eller standardmodell fra vedkommende ble ansatt.

Den årlige pensjonen ved 67 år vil være avhengig av alder ved opptak i ytelsesordningen og alder ved overgang til ny ordning. I figur 4 vises det hvordan ny pensjon vil avhenge av alder

ved overgang, gitt at vedkommende ble med i ordningen ved 27 år. I figuren sammenlignes årlig pensjon gitt at vedkommende hadde fortsatt i ytelsesordningen, hadde vært med i en standardmodell fra start, og årlig pensjon når overgangen skjer i en viss alder. I tabell 1 vises forskjellene i prosentpoeng.

Tabell 1 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6 G

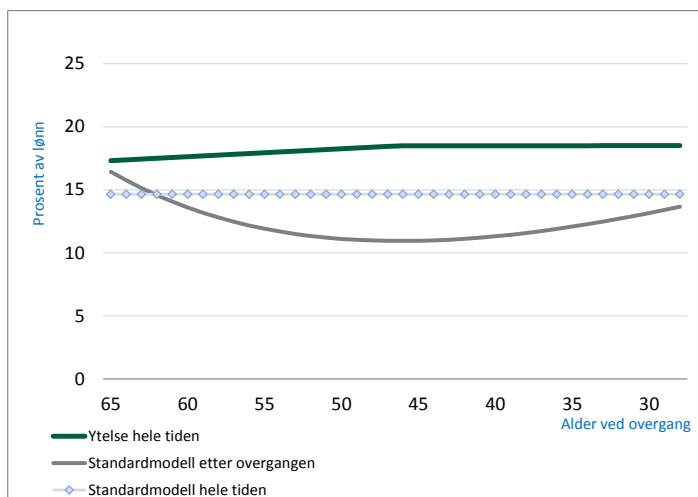
	Ytelse	Innskudd	Grunnmodell	Standardmodell
Samme ordning hele tiden	18,4	10,2	20,5	14,6
Overgang fra ytelse ved 47 år		8,7	13,0	11,0

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Som et fremkommer av figuren er det her kun for personer med svært få år igjen til pensjonsopptjeningsalder som kommer bedre ut etter overgangen til en ordning etter standardmodellen sammenlignet med om vedkommende hadde vært med i en ordning etter standardmodell hele veien. Dersom overgangen skjer ved 47 år blir årlig pensjon 3,7 prosentpoeng lavere målt i prosent av lønn enn om vedkommende hadde vært med i en ordning etter standardmodellen fra start. Til sammenligning vil en ytelsesordning ha gitt 7,5 prosentpoeng mer i årlig pensjon målt i prosent av lønn.

Og alle vil komme dårligere ut enn om de hadde fortsatt i en ytelsesordning.

Figur 4 Årlige pensjon ved 67 år ved forskjellig alder ved overgang til ny ordning, lønn 6 G, overgang til ny standardmodell

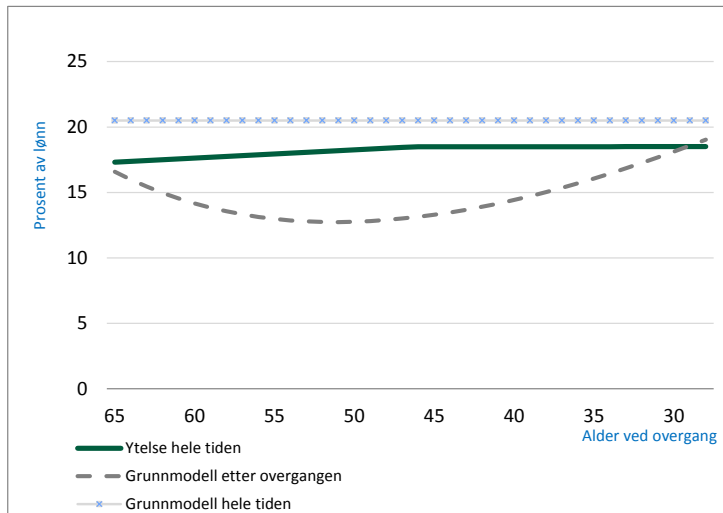

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

I figur 5 er det gitt et eksempel på effekten ved overgang til en grunnmodell etter overgangen. Siden det er antatt en høyere avkastning enn lønnsvekst, vil grunnmodellen gi høyere årlig pensjon enn ytelsesordningen. Personer som går over fra en ytelsesordning til

en ordning etter grunnmodell vil imidlertid komme dårligere ut enn om vedkommende hadde vært med i enten ytelsesordningen eller en ordning etter grunnmodellen fra start.

Figur 5 Årlige pensjon ved 67 år ved forskjellig alder ved overgang til ny ordning, lønn 6 G, overgang til ny grunnmodell

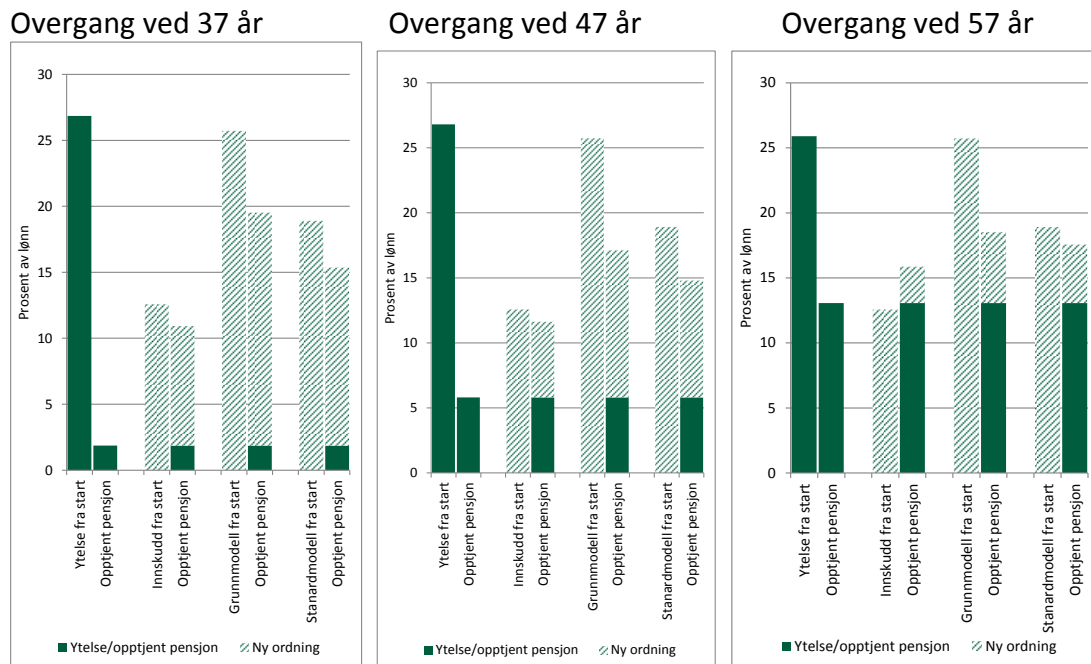

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Størst forskjell er det dersom overgangen skjer når vedkommende er 51 år, der årlig pensjon dersom vedkommende er med i grunnmodellen hele veien gir 7,8 prosentpoeng høyere pensjon målt i prosent av lønn enn etter en overgang til grunnmodellen.

I figur 6 vises effekten ved en lønn på 8 G. Hovedtrekkene er de samme som for lønn på 6 G, det vil si at en pensjon som har vært med i en ytelsesordning og så går over på en grunnmodell eller standardmodell kommer *dårligere* ut enn om vedkommende hadde fortsatt med ytelsesordning, eller vært med i en grunnmodell eller standardmodell fra vedkommende ble ansatt.

Figur 6 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 8 G

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

I vedlegg 2 er det vist hvordan ny pensjon vil avhenge av alder ved overgang, gitt at vedkommende ble med i ordningen ved 27 år og lønnen er 8 G.

I tabell 2 vises et eksempel på de forskjellige nivåene på pensjonen ved en lønn på 8 G når overgangen skjer ved 47 år.

Tabell 2 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 8 G

	Ytelse	Innskudd	Grunnmodell	Standardmodell
Samme ordning hele tiden	26,8	12,6	25,7	18,9
Overgang fra ytelse ved 47 år		11,6	17,1	14,8

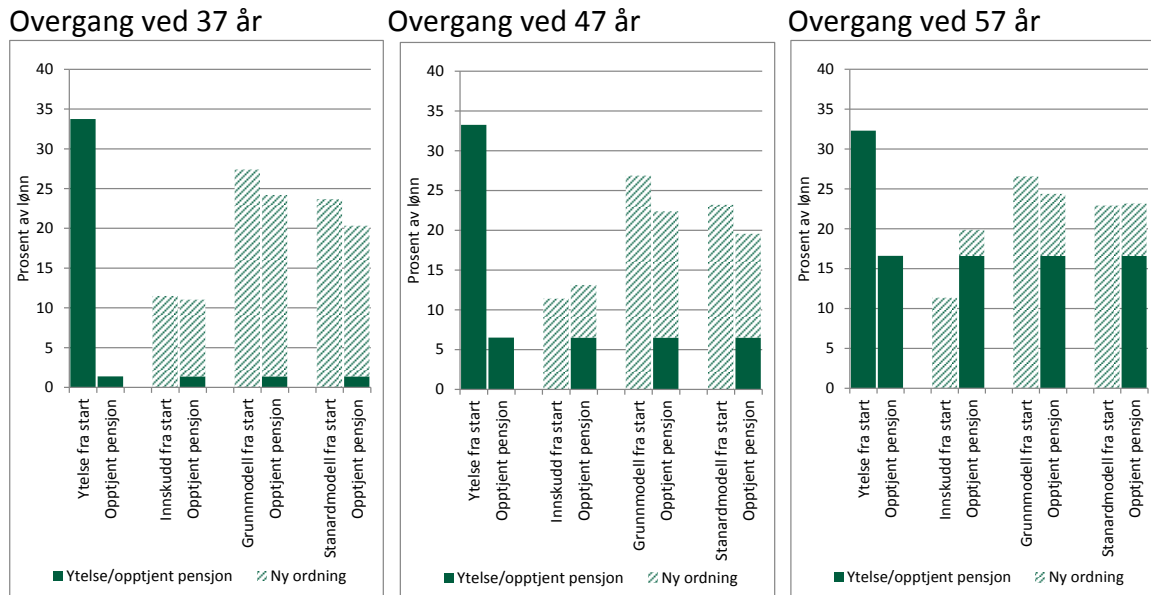
Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Dersom lønnveksten følger en utvikling som er typisk for akademikere i privat sektor, heretter kalt «akademikerlønnvekst», vil effekten på pensjon fra 67 år kunne utvikle seg noe annerledes, som vist i figur 7. For personer som er 57 år ved overgang til ny ordning vil årlig pensjon kunne bli høyere enn om vedkommende hadde vært med i innskuddsordning, grunnmodell eller standardmodell fra start.

For en person som er 47 år på tidspunktet for overgang vil overgang til innskuddspensjon kunne gi høyere årlig pensjon fra 67 år enn om vedkommende hadde vært med i innskuddsordningen hele tiden.

Felles for alle eksemplene i figur 7 er at ingen vil kunne få like høy årlig pensjon fra 67 år etter overgangen som om vedkommende hadde forblitt i ytelsesordningen.

Figur 7 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, akademikerlønnsvest

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

I vedlegg 2 er det vist hvordan ny pensjon vil avhenge av alder ved overgang, gitt at vedkommende ble med i ordningen ved 27 år, med en lønnsvest som angitt for akademikere.

I tabell 3 vises et eksempel på de forskjellige nivåene på pensjon ved akademikerlønnsvest når overgangen skjer ved 47 år.

Tabell 3 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, akademikerlønnsvest

	Ytelse	Innskudd	Grunnmodell	Standardmodell
Samme ordning hele tiden	33,3	11,4	26,9	23,2
Overgang fra ytelse ved 47 år		13,3	22,4	19,6

Forutsetninger: Opptak i ordning 27 år. Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i punkt 2. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

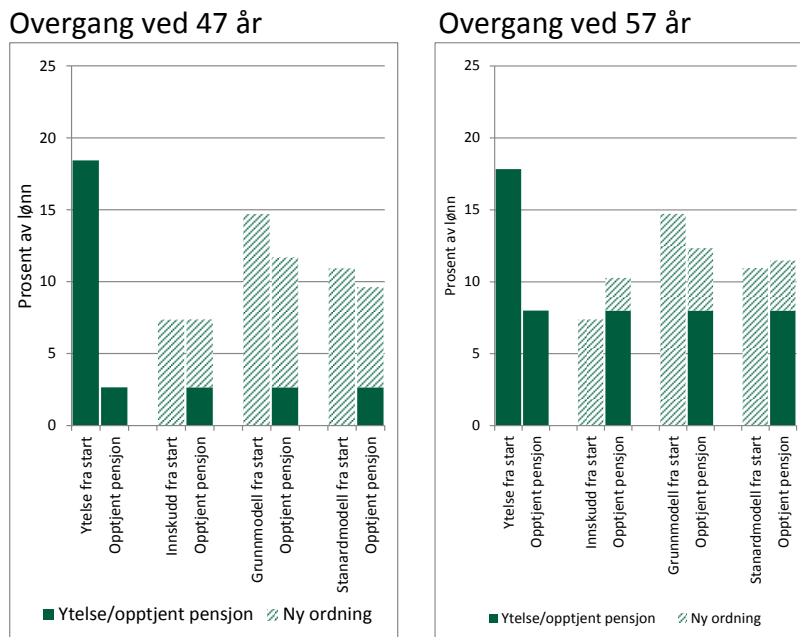
5.2 Opptak i ordningen ved 37 år

Personer som blir med i en ytelsesordning ved 37 år vil som regel få full opptjeningstid i den ordningen, fordi det er 30 år igjen til 67 år. Disse ville fått samme årlige pensjon fra 67 år som en som ble tatt opp i ordningen ved 27 år. I figur 8, 10 og 11 vises det at i disse tilfellene vil personer som er 57 år ved overgang til ny ordning kunne komme bedre ut ved

overgang til standardmodell enn om vedkommende hadde vært med i standardmodellen fra start. Det samme gjelder ved overgang til innskuddsordning, der opptjent pensjon ved overgangen er høyere enn årlig pensjon fra innskuddsordningen dersom vedkommende hadde vært med i den fra starten.

Ellers er hovedtrenden at personer med overgang fra en ytelsesordning vil få lavere pensjon fra 67 år enn om vedkommende hadde fortsatt med ytelsesordningen.

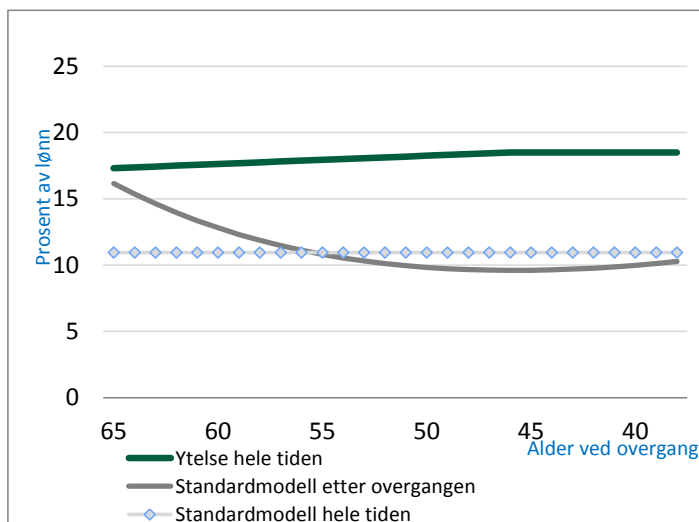
Figur 8 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6G, opptak i ordningen ved 37 år

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Som nevnt tidligere vil årlig pensjon etter en overgang fra en ytelsesordning være avhengig av tidspunkt for opptak i ordningen og alder ved overgang til ny ordning. I figur 9 er det vist hvordan pensjonen ved 67 år vil være avhengig av alder ved overgang til ny ordning etter standardmodellen når alder ved opptak i ordningen er 37 år og lønn er 6 G. I dette tilfellet vil det ikke være så stort forskjell i årlig pensjon etter overgang til en ordning etter standardmodellen som når alder ved opptak i ordningen var 27 år, jf. figur 3. Ved overgang til ny ordning ved 47 år vil imidlertid ytelsesordning gi en årlig pensjon som er 8,9 prosentpoeng høyere målt i prosent av lønn enn dersom vedkommende hadde fortsatt i ytelsesordningen.

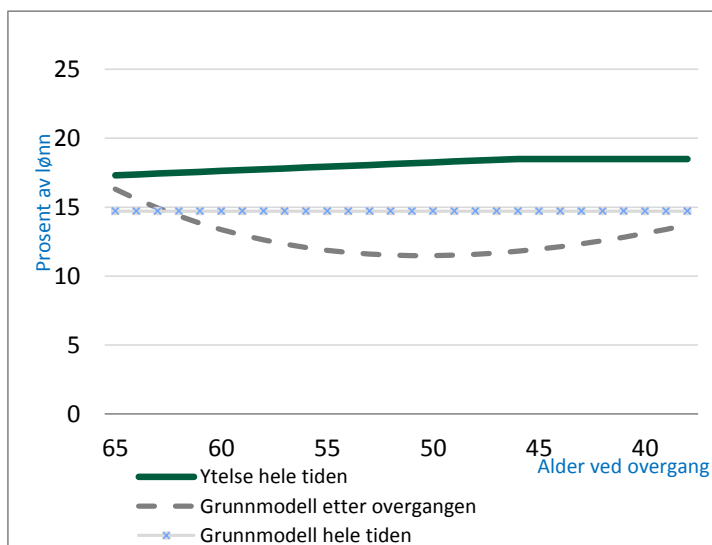
Figur 9 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6G, opptak i ordningen ved 37 år, standardmodell

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

I figur 10 vises effekten av overgang til en ordning etter grunnmodellen og lønn på 6 G. Siden alder ved opptak i ordningen her er 37 år, vil ytelsespensjonen gi samme pensjon som tidligere startaldre, mens grunnpensjonen vil få færre år med opptjening. Derfor vil ytelsesordningen i dette tilfellet gi høyere årlig pensjon enn en ordning etter grunnmodellen. Og som vist i tilfellet der alder ved opptak i ordningen var 27 år, vil en person som får en overgang fra en ytelsesordning til grunnmodellen i det fleste aldre få lavere årlig pensjon enn om vedkommende hadde vært med i en ordning etter grunnmodellen fra start.

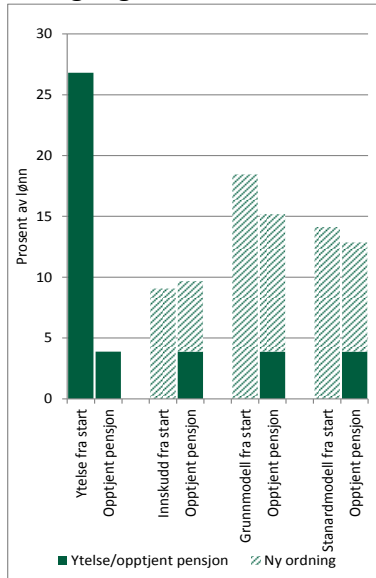
Figur 10 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6G, opptak i ordningen ved 37 år, grunnmodell

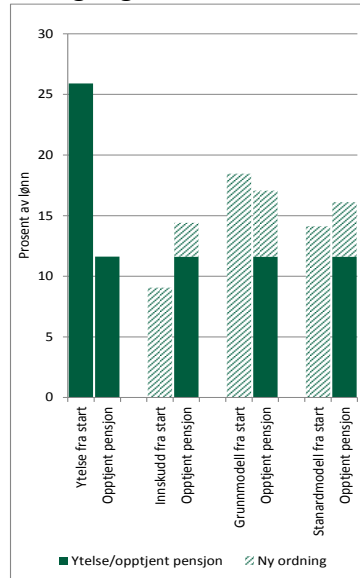
Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Figur 11 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 8 G, opptak i ordningen ved 37 år

Overgang ved 47 år

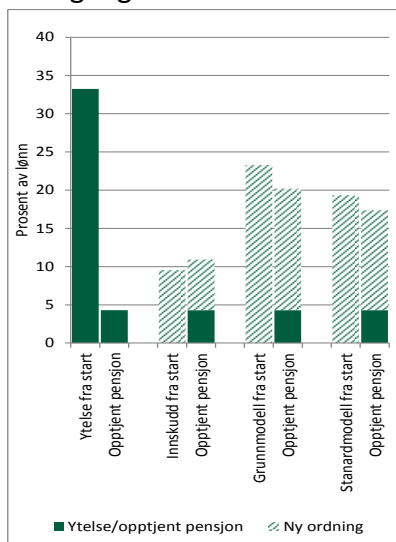
Overgang ved 57 år

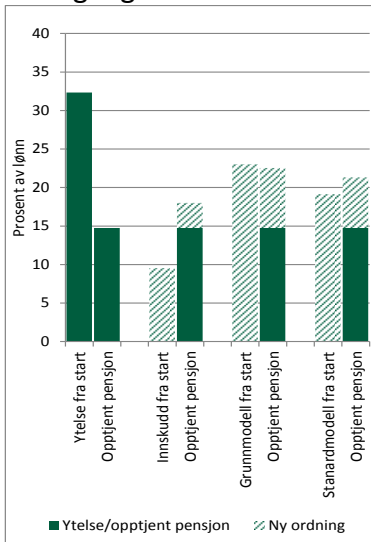
Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Figur 12 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, akademikerlønnsvest, opptak i ordningen ved 37 år

Overgang ved 47 år

Overgang ved 57 år

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

I vedlegg 2 er det vist hvordan ny pensjon vil avhenge av alder ved overgang, gitt at vedkommende ble med i ordningen ved 37 år, med forskjellige lønnsvest.

5.3 Oppsummering

Medlemmene vil i svært mange tilfeller få lavere pensjon etter en overgang enn ved å fortsette i ytelsesordningen.

Medlemmene vil i mange tilfeller få lavere pensjon etter en overgang enn om de hadde vært med i den ordningen de går over til helt fra ansettelse.

Det er svært individuelt hvordan overgang fra gammel til ny ordning slår ut i årlig pensjon for det enkelte medlem.

Effekten på årlig pensjon ved overgang til ny ordning vil være avhengig av:

- Medlemstid i ordningen (herunder størrelsen på grunnlagsrenten)
- Alder ved overgang til ny ordning
- Lønn og lønnsvekst
- Forutsetninger om avkastning mm

6. Årlig pensjon dersom opptjent pensjon oppreguleres

Dersom det ville vært mulig at årlig pensjon fra 67 år økte ut fra avkastning frem til 67 år, eller det ble mulig å innbetale regulering på premiereserven, så ville endelig pensjon bli langt høyere enn det som er vist i kapittel 5.

Tilført avkastning vil være avhengig av hvilken gjennomsnittlig grunnlagsrente som er lagt til grunn for beregning av premiereserven ved overgang til ny pensjonsordning. Se punkt 2.4 for informasjon om hvilke gjennomsnittlig grunnlagsrente som er benyttet i beregningene i dette punktet.

6.1 Årlig pensjon dersom opptjent pensjon oppreguleres med avkastning

Dersom det antas at det kan tilføres avkastning ut fra den historiske avkastningen som er gitt i NOU 2012:13, 5,3 prosent, så vil oppreguleringen være avhengig av grunnlagsrenten for opptjent pensjon for den personen det regnes for. I forslaget til ny lov om NOU 2013:3 legges det opp til at all avkastning utover det som er nødvendig for å sikre garanterte avsetninger skal tilføres. Det er ikke lagt opp til at pensjonsinnretningen skal kunne holde tilbake 20 prosent av avkastningen som for fripoliser.

Hvilken avkastning som eventuelt vil bli tilført vil være personavhengig og avhenge av gjennomsnittlig grunnlagsrente på opptjent pensjon på tidspunkt for overgang til ny ordning.

Videre vil oppreguleringen være avhengig av om det legges inn en grunnlagsrente på dagens maksimalsats på 2,5 prosent år ny opptjening «kjøpes» for avkastningen, eller om det legges inn 0 prosent.

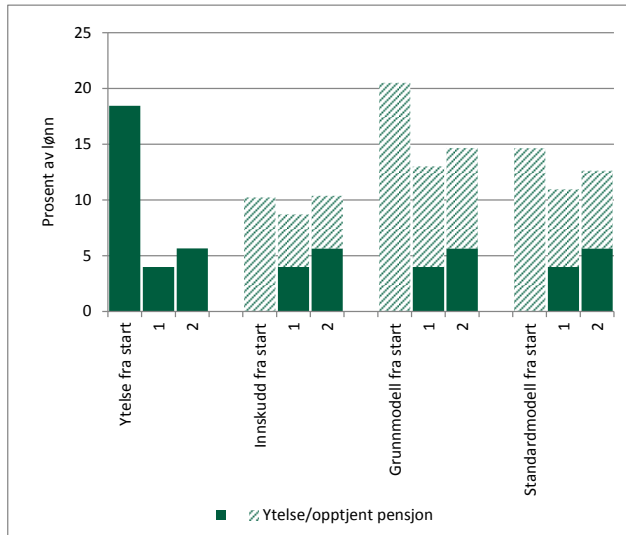
I nytt mandat til Banklovkommisjonen av 20.03.2013 er det lagt opp til at ytelsesordninger i fremtiden skal ha samme prinsipp for avkastningsgaranti som grunnmodellen og standardmodellen i forslag til ny tjenstepensjon. Det betyr at det gamle prinsippet knyttet til grunnlagsrente omtalt i punkt 3 utgår. Videre betyr det at avkastningsgarantien vil ligge på 0 prosent.

Det er imidlertid ikke gitt at dette regelverket også må gjelde oppregulering av opptjente rettigheter i ytelsesordning før overgang til ny ordning.

I figur 13 vises samlet årlig pensjon ved 67 år for lønn på 6 G, alder ved opptak i ordningen er 27 år og overgangen til ny ordning skjer ved 47 år. Opptjent pensjon med avkastning, og dermed endelig pensjon, blir høyere enn dersom avkastningen ikke benyttes til økt ytelse. Det er i eksempelet i figuren forutsatt at avkastningen på 5,3 prosent fratrasket grunnlagsrenten i sin helhet blir brukt til oppregulering. Det vises tre oppreguleringsprinsipper:

1. Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke
2. Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen

Figur 13 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6G, oppregulering med avkastning

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år, overgangsalder er 47 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

1: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke

2: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen

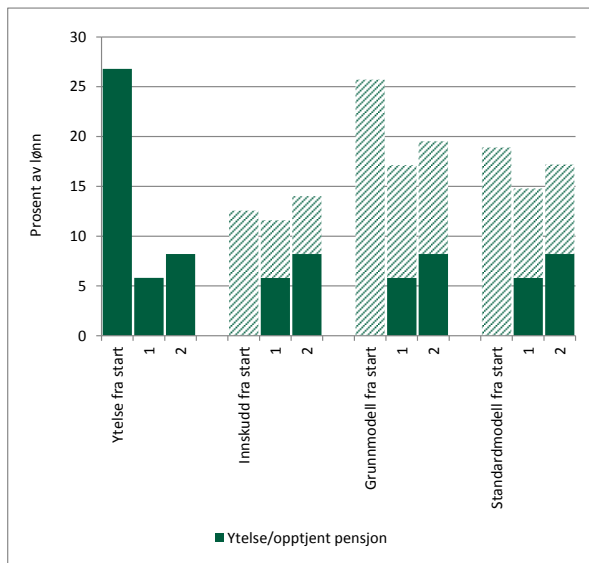
Beregninger viser at det ikke er stor forskjell i endelig ytelse i dette tilfellet på om avkastningen benyttes til å øke pensjonen ut fra en grunnlagsrente på 2,5 eller 0 prosent.

Denne lille forskjellen kan først og fremst skyldes at det er antatt en avkastning på 5,3 prosent, mens grunnlagsrenten er på 3,45 prosent. Pensjon gitt fra avkastningen utgjør dermed en veldig liten andel av total pensjon.

Beregninger for samlet årlig pensjon fra 67 år for lønn på 8 G og ved akademikerlønnsvest er vist i figur 14 og 15. Økt alder ved overgang gir høyere opptjent pensjon på overgangstidspunktet.

Ved lønn på 6 G er opptjent pensjon (garantert pensjon fra 67 år) på overgangstidspunktet (47 år) 4 prosent av lønn, ved 8 G er den på 5,8 prosent av lønn, mens den ved akademikerlønnsvest er på 6,5 prosent av lønn. Regulert med avkastningen (5,3 prosent fratrasket grunnlagsrenten årlig), blir pensjonen fra ytelsesordning ved 67 år på 5,7 prosent av lønn ved lønn på 6 G, 8,2 prosent av lønn ved lønn på 8 G og 9,2 prosent av lønn ved akademikerlønnsvest.

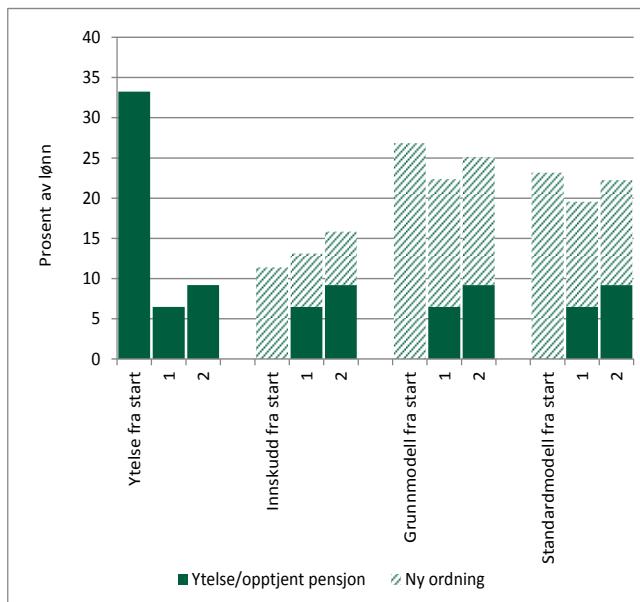
Figur 14 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 8G, oppregulering med avkastning

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år, overgangsalder er 47 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

- 1: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke
- 2: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen

Figur 15 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, akademikerlønnsvest oppregulering med avkastning

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år, overgangsalder er 47 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

- 1: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke
- 2: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen

6.2 Årlig pensjon dersom opptjent pensjon oppreguleres med lønnsvekst

Reguleringen av opptjent pensjon ved overgang til ny ordning kan tenkes foretatt ut fra alminnelig lønnsvekst eller ut fra foretakets lønnsvekst, tilsvarende som foreslått for ny tjenstepensjonsordning i NOU 2012:13. Det er bare i standardmodellen i forslag til ny tjenstepensjon at pensjonen kan reguleres med lønnsvekst. Det antas derfor her at det også bare er da det vil være naturlig for foretaket å tilby lønnsvekst også på allerede opptjente rettigheter dersom det blir tillatt.

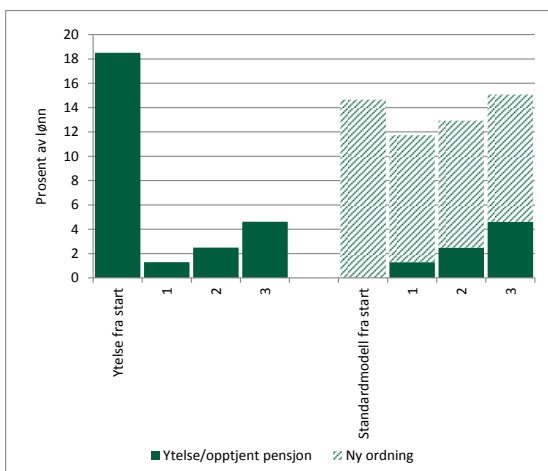
I figur 16-18 er det vist mulige effekter på endelig pensjonsnivå for enkelte aldre dersom opptjent pensjon fra ytelsesordningen reguleres frem til 67 år, ut fra forskjellige reguleringsprinsipper. Det defineres derfor 2 nye reguleringsprinsipper her:

3. Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med alminnelig lønnsvekst
4. Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med foretaksvekst (forskjellig fra alminnelig lønnsvekst, forekommer bare i eksempelet med akademikerlønnsvekst)

Hvilken grunnlagsrente som benyttes i disse beregningene vil påvirke pensjonen som eventuelt får oppregulering ut fra avkastning, samt hvilken premie foretaket eventuelt må betale for en regulering etter forskjellige lønnsvekster.

Oppregulering med lønnsvekst av opptjent pensjon ved overgangen vil, selvfølgelig, gi høyere pensjon fra 67 år enn uten slik regulering. Men det vil, med en lønn på 6 G, ikke gi høyere pensjon enn om vedkommende hadde fortsatt i ytelsesordningen.

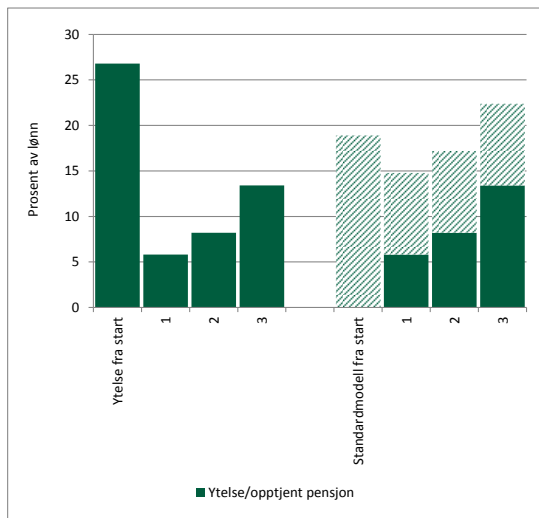
Figur 16 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 6G, forskjellige oppreguleringer, overgang ved 47 år

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år, overgangsalder er 47 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

- 1: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke
- 2: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen
- 3: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med alminnelig lønnsvekst

Figur 17 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, lønn 8G, forskjellig oppreguleringer

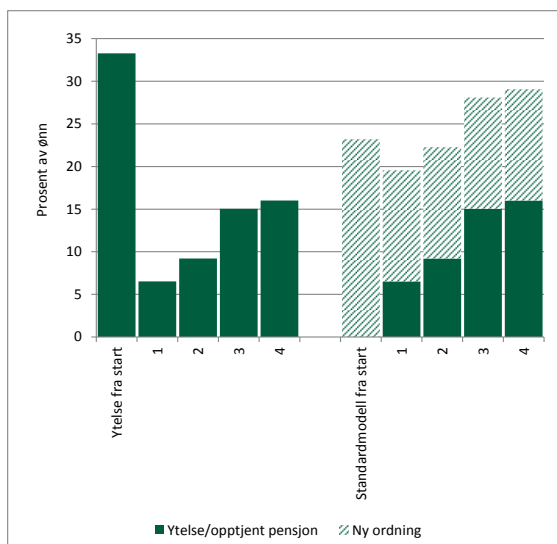

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år, overgangsalder er 47 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

- 1: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke
- 2: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen
- 3: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med alminnelig lønnsvekst

Ved en såkalt akademikerlønnsvekst vil reguleringen avvike fra alminnelig lønnsvekst. Som vist i figur 18 vil årlig pensjon i standardmodellen bli høyere når opptjent pensjon reguleres ut fra akademikerlønnsveksten enn når den reguleres med alminnelig lønnsvekst.

Figur 18 Årlig pensjon ved 67 år i prosent av lønn, Akademikerlønnsvekst, forskjellig oppreguleringer

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år, overgangsalder er 47 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

- 1: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres ikke
- 2: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med avkastningen
- 3: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med alminnelig lønnsvekst
- 4: Samlet pensjon ved 67 år, opptjent pensjon reguleres med foretaksvekst (forskjellig fra alminnelig lønnsvekst)

I tabell 4 vises det hvordan årlig pensjon blir ved full opptjening i ytelsesordningen kontra overgang til standardmodell i aldrene 37, 47 eller 57 år, ved forskjellige lønnsnivåer og lønnsvekst, samt forskjellige reguleringsprinsipper for opptjent pensjon ved overgangen til ny ordning. Som det fremgår av tabellen kommer tilfellene med overgang ved 47 år og uten regulering av opptjent pensjon dårligst ut, i tilfellet med Akademikerlønnsvekst er forskjellen til ytelsesordningen 14,2 prosentpoeng.

Samtidig vil alle med lønn på 8 G i eksemplene i tabell 4 med regulering av opptjent pensjon ut fra lønnsvekst komme *bedre* ut enn om de hadde vært i en ytelsesordning hele tiden. Best ut kommer en som er 57 år på overgangstidspunktet, med hele 4 prosentpoeng høyere pensjon. Også ved akademikerlønnsvekst vil en som er 57 år på overgangstidspunktet få høyere årlig pensjon fra 67 år når denne lønnsreguleres enn samme person ville fått i ytelsesordningen (2,2 prosentpoeng høyere).

Tabell 4 Årlig (samlet) pensjon ved 67 år i prosent av lønn, forskjellige reguleringsprinsipper og forskjellige overgangsaldrer til standardmodell

	Lønn 6 G	Lønn 8 G	Akademikerlønnsvekst
Ytelsesordning hele medlemstiden	18,5 %	26,8 %	33,8 %
Standardmodellen			
Overgang ved 37 år			
Uten regulering av opptjent pensjon	11,7 %	15,4 %	20,4 %
Opptjent pensjon reguleres med lønn	15,1 %	20,2 %	25,8 %
Overgang ved 47 år			
Uten regulering av opptjent pensjon	11,0 %	14,8 %	19,6 %
Opptjent pensjon reguleres med lønn	16,2 %	22,4 %	29,1 %
Overgang ved 57 år			
Uten regulering av opptjent pensjon	12,5 %	17,6 %	23,2 %
Opptjent pensjon reguleres med lønn	16,8 %	23,9 %	36,0 %

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %.

6.3 Oppsummering

Dersom opptjent pensjon på tidspunkt for overgang til ny ordning senere oppreguleres med lønnsvekst vil samlet pensjon fra tidligere ytelsesordning og ny ordning etter standardmodellen i mange tilfeller gi vesentlig høyere årlig pensjon fra 67 år enn dersom det ikke skjer noen regulering.

Hvorvidt årlig pensjon fra 67 år kan bli like høy eller høyere enn hva den ville blitt i ytelsesordningen avhenger av alder ved opptak i ordningen, alder ved overgang til ny ordning og lønnsveksten.

7. Premie etter overgang til ny ordning

For foretakene vil det være av stor interesse hvor står premien ett år, årlig premie og reguleringspremien, blir etter overgang til ny ordning. Ved overgang til innskuddspensjon eller grunnmodell vil premien være gitt som prosent av lønn. I standardmodellen skal pensjonsbeholdningen oppreguleres enten med alminnelig lønnsvekst eller foretakets lønnsvekst.

Som nevnt tidligere er det i NOU 2013:3 ikke foreslått at opptjent pensjon i ytelsesordningen på tidspunkt for overgang skal kunne oppreguleres med lønnsvekst. Som vist i punkt 5 i denne rapporten vil dette i de aller fleste tilfeller gi en vesentlig lavere pensjon enn om den enkelte hadde fått fortsette med ytelsesordningen, og i mange tilfeller lavere pensjon enn om vedkommende hadde vært med i en ordning etter standardmodellen fra start.

I punkt 7.1 vises eksempler på utvikling i premie dersom opptjent pensjon ved overgangen ikke har noen oppregulering. I punkt 7.2 gis det eksempler på utvikling i premie dersom det skulle være mulig å oppregulere opptjente pensjon etter tidspunkt for overgang med lønnsutvikling. Det er ikke her gjort noen antagelser om at avkastningen på kapitalen bak opptjent pensjon vil kunne gi midler for å dekke slik premie.

Det legges til grunn en grunnlagsrente for ny opptjening i ytelsesordning på 2,5 prosent.

Det tas ikke hensyn til administrasjons- og forvaltningskostnader og premie for rentegaranti i beregningene.

7.1 Premie når opptjent pensjon ved overgangen ikke oppreguleres

7.1.1 Lønn 6 G

Som det vises i figur 19-21 vil det for en person som ble med i ordningen ved 27 år og som var 37 år på tidspunkt for overgang, og som har en lønn på 6 G, så vil premien ved å fortsette i ytelsesordningen være mindre enn premien dersom vedkommende hadde vært med i en standardmodell (med alminnelig lønnsvekst) fra 27 år.

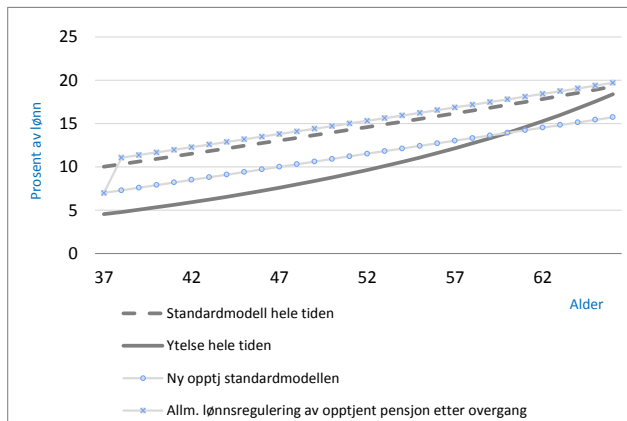
Premien ved å gå over på en standardmodell vil imidlertid bli lavere enn å fortsette med ytelsesordningen. Samtidig ville årlig pensjon fra 67 år vært høyere fra ytelsesordningen, jf. kapittel 5, og figur 3, som gir en årlig pensjon fra ytelsesordningen på ca. 18 prosent av lønn, mens årlig pensjon etter overgang til standardmodell blir på ca. 12 prosent av lønn.

Premien ved overgang til en grunnmodell vil her være 8 prosent av lønn. Premien for ytelsesordningen blir høyere enn premien i grunnmodellen ved 49 år i eksempelet i figur 19, gitt at vedkommende er med i en av ordningene fra 27 år og til 67 år. Også i dette tilfellet blir årlig pensjon fra 67 år lavere etter en overgang til grunnmodellen enn om vedkommende hadde fortsatt i ytelsesordningen, jf. punkt 5, som gir at ytelsesordning gir en årlig pensjon på ca. 18 prosent av lønn, mens grunnmodellen gir ca. 13 prosent av lønn.

Overgang fra gammelt til nytt

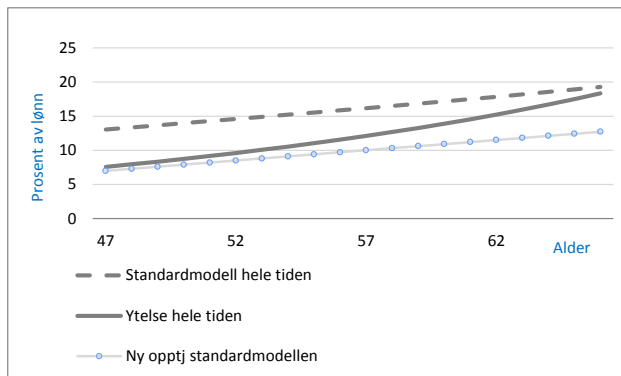
Forskjellene i premie vil øke med økt alder ved overgang til ny ordning. Samtidig vil forskjellene i årlig pensjon bli mindre med økt alder ved overgangen. Dette skyldes at forholdsmessig større del av den endelige pensjonen er opptjent i ytelsesordningen.

Figur 19 Premie etter overgang ved medlemskap fra 37 år, lønn 6 G

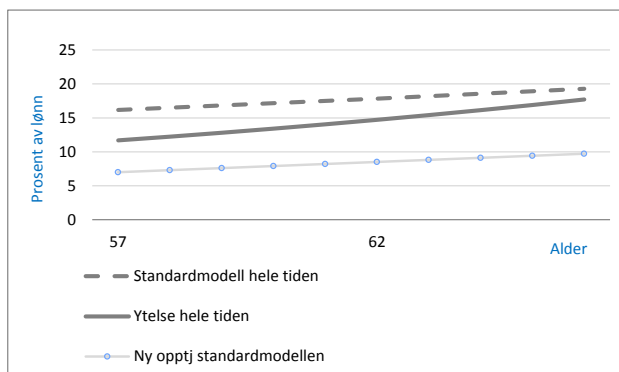
Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 20 Premie etter overgang ved medlemskap fra 47 år, lønn 6 G

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 21 Premie etter overgang ved medlemskap fra 57 år, lønn 6 G

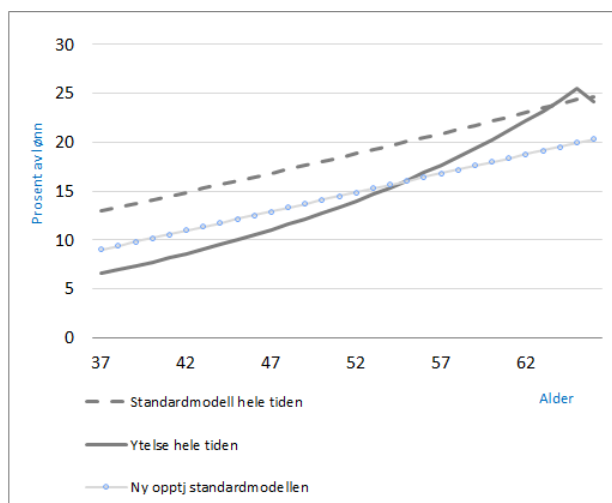

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

7.1.2 Lønn 8 G

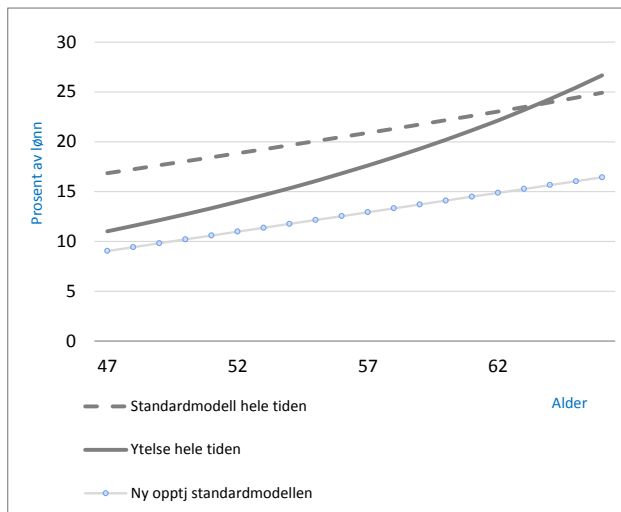
Når medlemmet i pensjonsordningen har en lønn på 8 G vil utviklingen i premien i de forskjellige ordningene være annerledes enn ved en lønn på 6 G, særlig ved overgangsalder på 37 år. Premien etter overgang ved en lønn på 8 G er gitt i figurene 22-24.

Figur 22 Premie etter overgang ved medlemskap fra 37 år, lønn 8 G

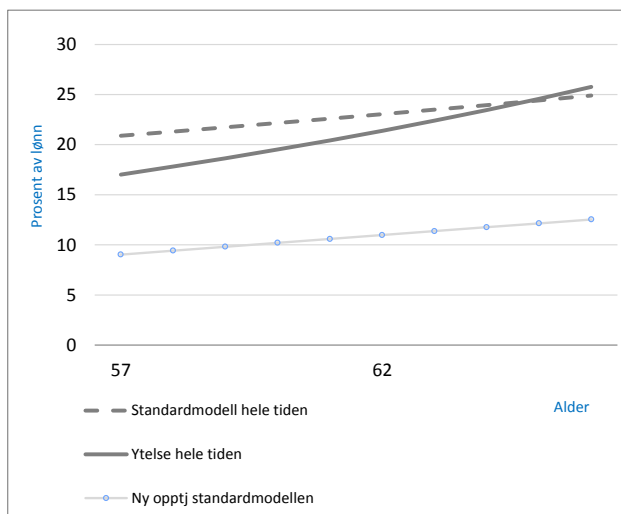
Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 23 Premie etter overgang ved medlemskap fra ved 47 år, lønn 8 G

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 24 Premie etter overgang ved medlemskap fra 57 år, lønn 8 G

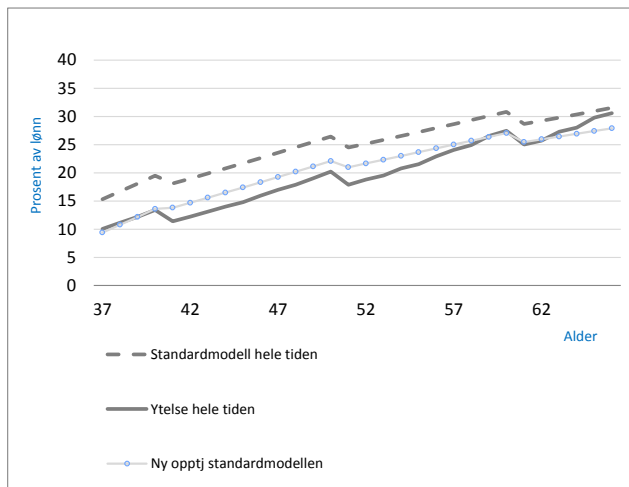
Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

7.1.3 Akademikerlønnsvest

Dersom lønnsutviklingen følger det som er typisk for en akademiker i privat sektor, gir i hovedtrekk samme forskjell i premieutvikling som ved en lønn på 8 G. Dette er vist i figur 25-27.

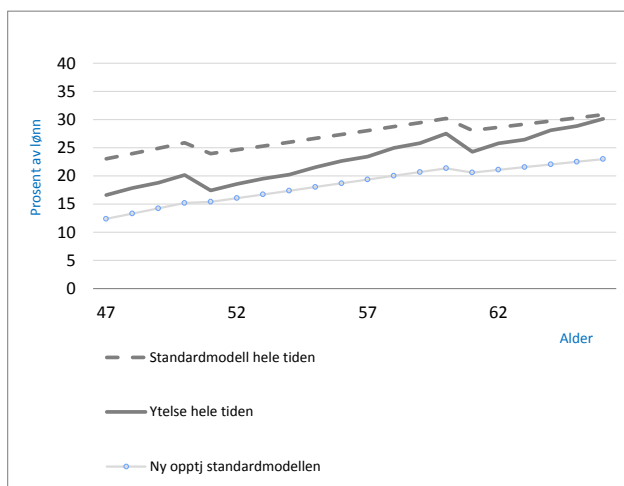
Overgang fra gammelt til nytt

Figur 25 Premie etter overgang ved medlemskap fra 37 år, akademikerlønnsvest

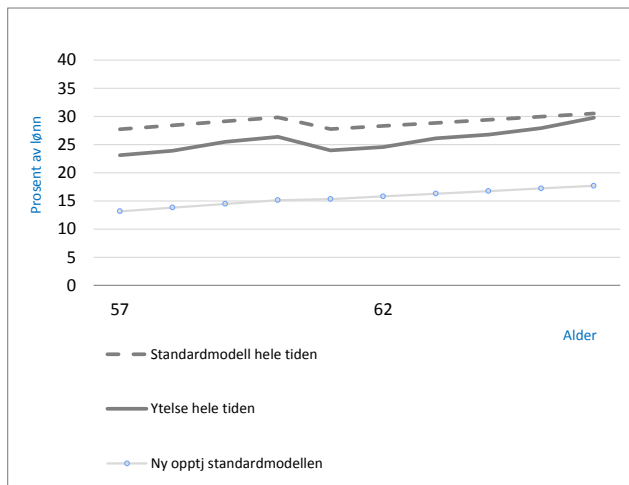
Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 26 Premie etter overgang ved medlemskap fra 47 år, akademikerlønnsvest

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 27 Premie etter overgang ved medlemskap fra 57 år, akademikerlønnsvest

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

7.2 Premie når opptjent pensjon ved overgangen oppreguleres med lønnsvest

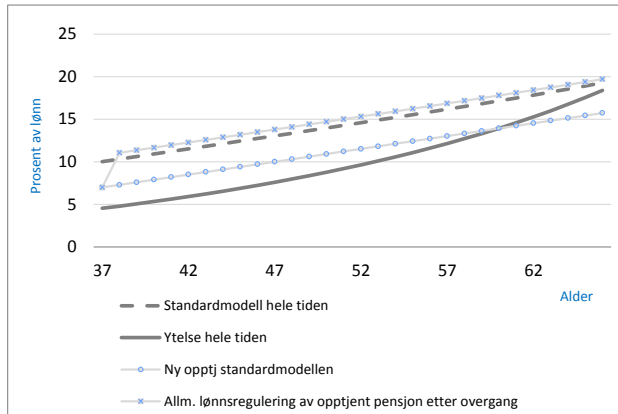
I dette punktet gis det eksempler på utvikling i premie dersom det skulle være mulig å oppregulere opptjent pensjon etter tidspunkt for overgang med lønnsutvikling. Det er ikke her gjort noen antagelser om at avkastningen på kapitalen bak opptjent pensjon vil kunne gi midler for å dekke slik premie.

Premien for foretakene ved oppregulering med lønnsvest vil være avhengig av hvilken grunnlagsrente som legges til grunn for beregningen av premien. I dag benyttes det en grunnlagsrente på 2,5 prosent i ytelsesordningene. Som nevnt har Banklovkommisjonen fått i mandat å utrede nye ytelsesordninger der garantert rente skal være 0 prosent. Grunnlagsrente på 0 prosent er derfor lagt til grunn i beregningene her.

7.2.1 Lønn 6 G

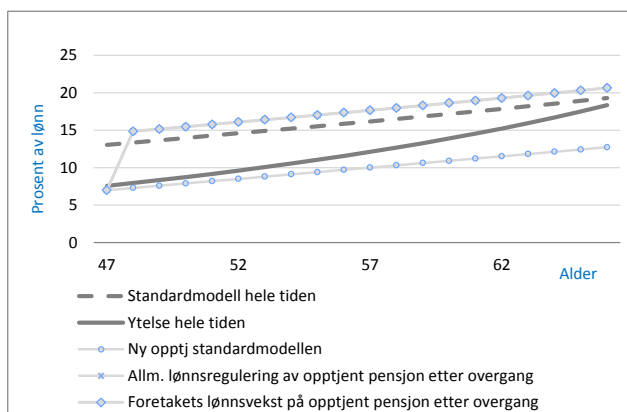
I figur 28-30 vises samme utviklingen i premie som i punkt 7.1, gitt lønn på 6 G, samt premien dersom også opptjent pensjon skal oppreguleres med lønnsvest. Som det fremkommer vil ny premie da ligge høyere enn om vedkommende hadde vært med i ytelsesordningen eller standardmodellen fra start (den øverste linjen i figuren).

Figur 28 Premie etter overgang ved medlemskap fra 37 år, lønn 6 G, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

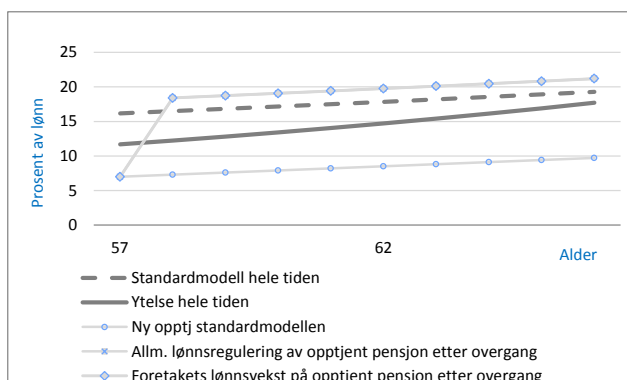
Forutsetninger: Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 29 Premie etter overgang ved medlemskap fra 47 år, lønn 6 G, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

Forutsetninger: Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 30 Premie etter overgang ved medlemskap fra 57 år, lønn 6 G, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

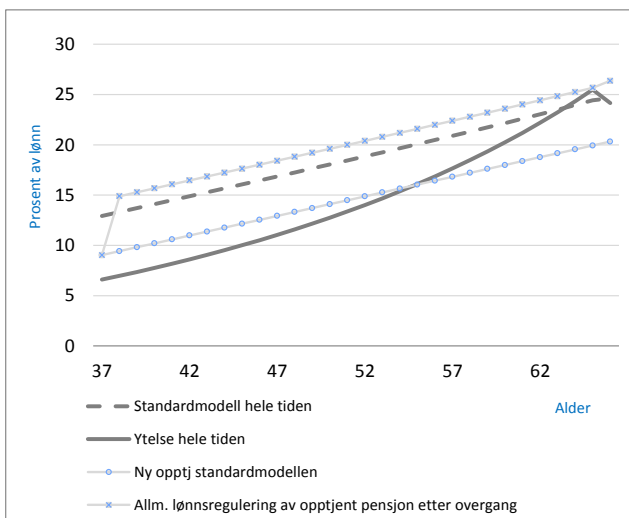

Forutsetninger: Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

7.2.2 Lønn 8 G

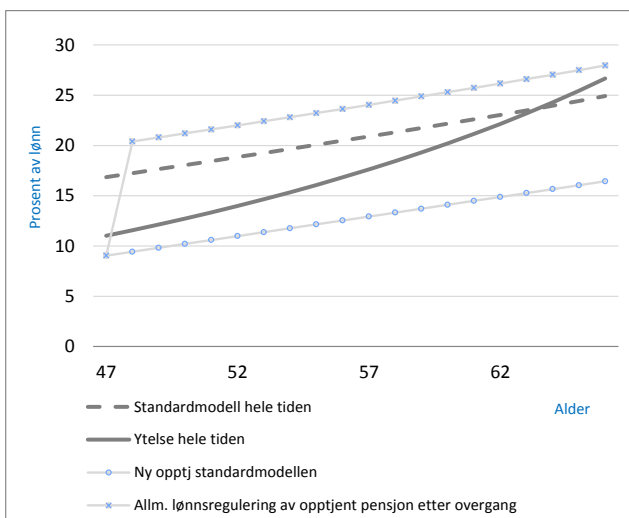
Ved en lønn på 8 G er det også tydelig at premien når også opptjent pensjons skal reguleres med lønnsvekst, blir høyest etter overgang til standardmodell, uansett alder for overgang. Dette er vist i figur 31-33.

Figur 31 Premie etter overgang ved medlemskap fra 37 år, lønn 8 G, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

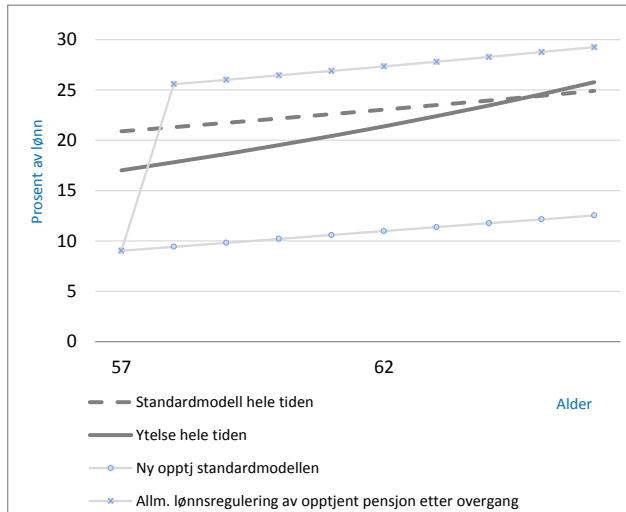
Forutsetninger: Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 32 Premie etter overgang ved medlemskap fra 47 år, lønn 8 G, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

Forutsetninger: Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 33 Premie etter overgang ved medlemskap fra 57 år, lønn 8 G, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

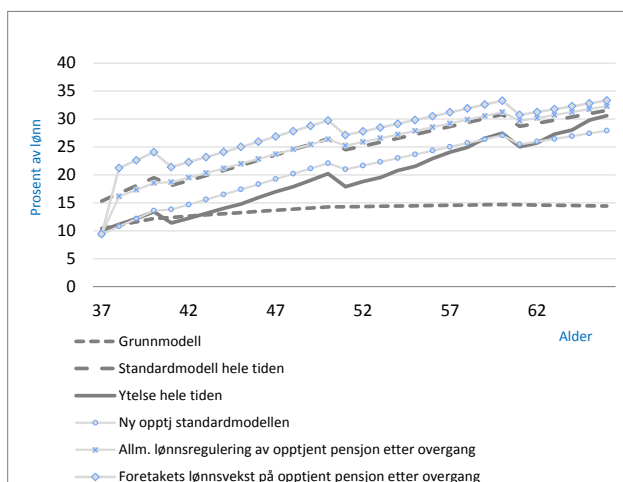
Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

7.2.3 Akademikerlønnsvekst

Ved en lønnsvekst som er typisk for akademikere i privat sektor, vil foretakets lønnsvekst avvike fra alminnelig lønnsvekst. I figur 34-36 vises derfor premiene både for alminnelig lønnsvekst og der regulering skjer ut fra foretakets lønnsvekst.

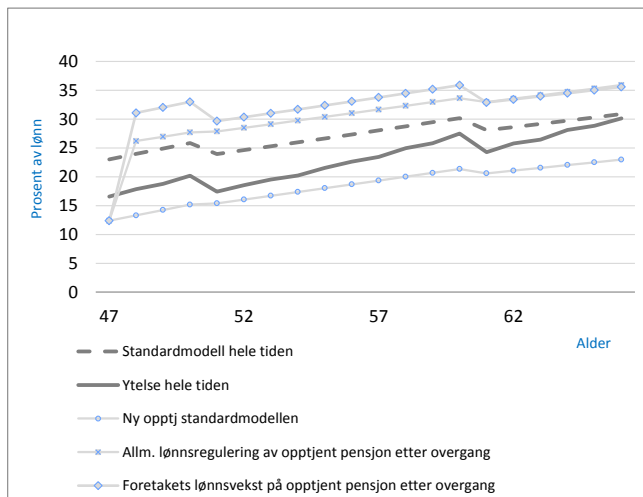
Som det vises i figurene er det avhengig av overgangsalder hvorvidt premien ved alminnelig lønnsvekst blir større eller mindre enn ved foretakets lønnsvekst.

Figur 34 Premie etter overgang ved medlemskap fra 37 år, akademikerlønnsvekst, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvekst

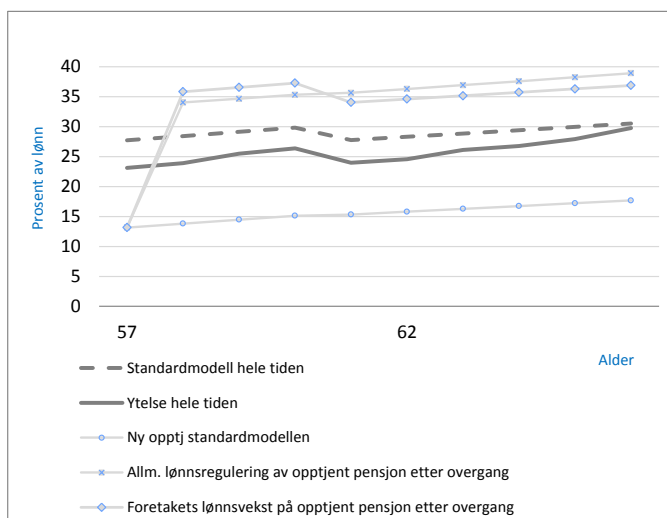
Forutsetninger: Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 35 Premie etter overgang ved medlemskap fra 47 år, akademikerlønnsvest, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvest

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

Figur 36 Premie etter overgang ved medlemskap fra 57 år, akademikerlønnsvest, opptjent pensjon blir regulert med lønnsvest

Forutsetninger: Opptak i ordningen ved 27 år. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år. Grunnlagsrente ny opptjening på opptjent pensjon er 0 %, bortsett fra for ytelsesordning der den er 2,5 %.

7.3 Oppsummering

På grunn av at ytelsesordningene opererer med en grunnlagsrente større enn 0 prosent i sine beregninger vil ytelsesordningen i eksemplene i denne rapport for det meste ha lavere premie enn standardmodellen dersom disse hadde vært benyttet for hele medlemstiden når opptjent pensjon ikke skal oppreguleres.

Ved en overgang til en pensjonsordning etter standardmodellen vil det, med unntak ved lønn på 6 G der overgangen skjer ved 37 år, blir lavere premie, og til dels svært mye lavere premie enn i ytelsesordningen når opptjent pensjon ikke skal oppreguleres.

Dersom det skal betales premie også for oppregulering av opptjent pensjon på tidspunkt for overgang blir imidlertid bildet annerledes ved overgang til standardmodell. Da vil premien etter overgangen bli høyere enn både premien som ville vært i ytelsesordningen, og den som ville vært dersom ordningen hadde vært etter standardmodellen for hele medlemstiden.

Vedlegg 1: Forutsetninger for beregningene i rapporten

Ved beregninger av effektene av den overgangen fra ytelsesordning til ny foreslått tjenstepensjonsordningen, det en rekke parametere som må fastsettes. Parameterne er faktorer som inngår i beregningene og som kan være valgfrie. Dette vil for eksempel være:

- Alder ved opptak (medlemskap) i første pensjonsordning
- Alder ved overgang til ny ordning
- Fødselsår (for beregning av folketrygd ved ytelsesordninger)
- Kjønn (for fastsettelse av premie etc. i en ytelsesordning)
- Grunnbeløpet ved starten av opptjeningen (heretter kalt G)
- Vekst i grunnbeløpet
- Vekst i lønn
- Avkastning
- Innskudds-/premiesatser og ytelsesnivå
- Antall år med utbetaling/delingstall
- Tariff for premieberegning/dødelighetsarv med mer

Hvordan disse parameterne fastsettes er av betydning for beregningene. For eksempel vil beregnet folketrygd som benyttes ved beregningen av ytelsespensjon hos pensjonsinnretningene bli forskjellig for en person født etter 1967 og tidligere, på grunn av endringene i folketrygd i 1992.

I beregningene i denne rapporten er det tatt utgangspunkt i fødselsår for personer som når en viss alder i 2013. Videre er det lagt til grunn en håndtering av dødelighetsarv i opptjenings- og utbetalingstiden i tråd med forsikringstekniske prinsipper. Dette innebærer blant annet at dødelighetsarven følger dødelighetsforutsetningene, som foreslått av Finanstilsynet i sitt høringsnotat av 07.01.2013 når det gjelder i utbetalingstiden.

I tillegg er det en rekke praktiske forutsetninger som ligger til grunn for beregningene. Dette er for eksempel:

- at all avkastning tilføres i slutten av året
- at all lønnsregulering skjer ved starten av året
- at hele årets innbetaling skjer ved starten av året

Det er lagt vekt på å velge parametere som er minst mulig diskutabel. I tabell 1 er parameterne som er lagt til grunn i beregningene oppgitt. Dersom det gis eksempler som er beregnet ut fra andre parametere, er dette oppgitt i de aktuelle eksemplene.

Tabell 1: Forutsetninger for beregningene

Grunnbeløpet ved overgang til ny ordning	82 122 (pr. 01.01.2013)
Vekst i G	4,5 % (som angitt om historisk i NOU 2012: 13)
Lønnsvekst	4,5 % (som angitt om historisk i NOU 2012: 13)
Årlig avkastning	5,3 % (som angitt om historisk i NOU 2012: 13, ikke den samme som benyttet i tabell 10.1 og 10.2 i NOU 2013:3)
Innskuddssatser	Maksimale: 5 % av lønn mellom 1 og 6 G og 8 % av lønn mellom 6 og 12 G
Premiesatser grunnmodell	Maksimale satser: 8 % av lønn opp til 7,1 G, 26,1 % av lønn mellom 7,1 og 12 G
Premiesatser standardmodell	Maksimale satser: 7 % av lønn opp til 7,1 G, 25,1 % av lønn mellom 7,1 og 12 G
Ytelsesordningen	66 % av lønn fratrullet beregnet folketrygd
Folketrygd	Beregnet etter Finans Norges beregningsmodell (gammel folketrygd), faktor for beregning av grunnpensjon som om gift: 0,75 ¹ , alder angitt i 2013 gir fødselsår
Regulering av pensjon under opptjening	Det forutsettes i standardmodellen at reell lønnsutvikling (foretakets) følges
Antall år med utbetaling/forventet gjenstående levetid	Innskuddsordning: 20 Grunnmodell, standardmodell og ytelsesordning: som livsvarig, i overgang av 20
Tariff	Finans Norges K2005, S2020 med Finanstillsynets sikkerhetsmarginer Benyttet både til beregninger i ytelsesordninger og for tilført dødelighetsarv i grunnmodell og standardmodell, alle beregningene er foretatt på kvinner
Tilleggsavsetninger	Forutsettes her å ikke påvirke hverken årlig pensjon eller premie
Reguleringsfondet i standardmodellen	Er <i>ikke</i> med i beregningen av årlig pensjon ved 67 år (siden det er høyst usikkert om og hvilken størrelse denne vil ha på utbetalingstidspunktet)

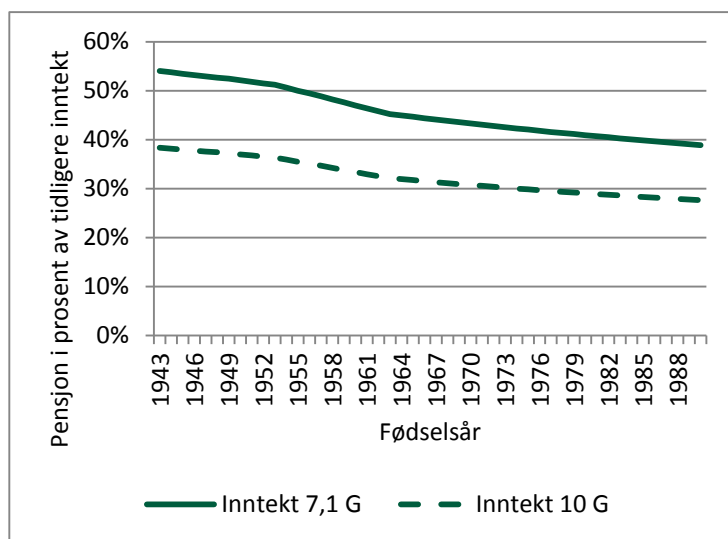
Pensjonene beregnes for tjenestepensjon alene. Folketrygden kommer i tillegg.

¹ Dette er ikke korrekt faktor i folketrygden, men faktoren som tillates etter lov om foretakspensjon

Når det gjelder levealdersjustering i folketrygden, er det i figur 1 illustrert effekten av levealdersjusteringen der for to personer, der den ene har hatt en inntekt på 7,1 G (lik opptjeningsstaket i ny folketrygd) i 40 år, og den andre har hatt en inntekt på 10 G i 40 år.

Figuren viser at for en person i 1990-kullet har pensjonsnivået sunket til om lag 39 prosent dersom vedkommende har hatt 7,1 G i inntekt og til 27,6 prosent med 10 G i inntekt. Figur 2 viser hvilke pensjonsnivåer ny alderspensjon i folketrygden vil gi for ulike inntektsnivåer før levealdersjusteringen begynner å virke.

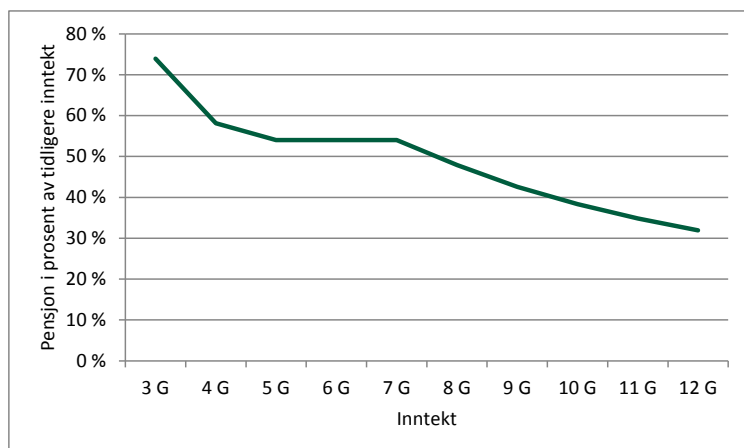
Figur 1 Levealdersjustering i folketrygden

Forutsetninger: Forholdstall for årskullene 1943-1962, delingstall for årskullene 1954-1990. Gradvis innføring av delingstall fra 1954-kullet til 1962-kullet.

Kilde: SSB

Figur 2 Pensjon fra folketrygden i prosent av tidligere inntekt

Forutsetninger: 40 års opptjening i ny alderspensjon, samme inntekt i alle år, uttak ved 67 år, før levealdersjustering.

Pensjon fra innskuddsordninger og ytelsesordninger er beregnet ut fra dagens pensjonslover, ikke ut fra forslaget til økte satser i NOU 2013:3. Det er ikke tatt inn

levealdersjustering hverken i tjenstepensjonsordningen eller i folketrygden i noen av beregningene i denne rapporten.

Ved overgang til ny tjenstepensjonsordning for eksempel fra en ytelsesordning, vil effekten på endelig pensjon være interessant. Overgangseffekter for personer som allerede har opptjening fra en annen, tidligere, ordning hos en annen arbeidsgiver er ikke beskrevet eller vist eksempler på i denne rapporten. Det forutsettes med andre ord at personene i eksemplene er i en og samme ordning hele yrkeskarrieren.

Risikoytelser som premie/innskuddsfritak, uførepensjon og ektefelle- og barnepensjon er ikke med i vurderingene.

Det er ikke tatt hensyn til administrasjonskostnader, forvaltningskostnader eller premie for rentegaranti i beregningene, uansett om de dekkes av foretaket eller medlemmet. Særlig i utbetalingsperioden vil slike kostnadsbelastninger gi mindre økning i pensjonen enn uten kostnadsbelastning, ved at det i grunnmodellen som hovedregel er slik at disse kostnadene belastes en/pensjonsbeholdningen til den enkelte pensjonist, mens de betales av foretaket i standardmodellen.

Hvordan AFP eventuelt vil påvirke den endelige pensjonen for de som har rett på AFP-pensjon er ikke vurdert i denne rapporten.

Vekst i G og lønn

Ved fastsettelse av veksten i folketrygdens grunnbeløp og lønn legges data oppgitt i utredningen, tabell 5.3 i NOU 2012:13 om alminnelig lønnsvekst til grunn. Gjennomsnittlig lønnsvekst de 10 siste årene er oppgitt til å ha vært 4,5 prosent.

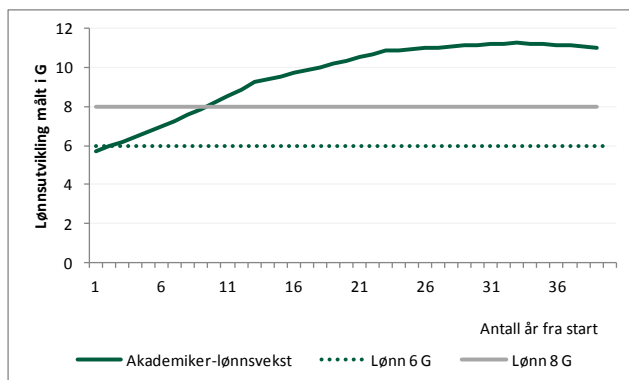
I enkelte av eksemplene i denne rapporten benyttes en lønnsutvikling som gjenspeiler et typisk karriereløp, nemlig at lønnen øker mer de første årene av karrieren enn senere. Typisk kan det også være at lønnsveksten avtar nær pensjonsalder og gjerne er mindre enn utviklingen i G de siste årene før pensjonsuttak.

Actecan har fått data fra Tekna som viser et typisk karriereløp for en akademiker som jobber i privat sektor. Økningen i lønn gjennom karrieren er angitt i tabell 2. Lønnsutviklingen er fremstilt grafisk i figur 3. I det videre omtales denne lønnsutviklingen gjerne som "akademikerlønnsvekst". Gjennomsnittlig lønnsvekst blir da på 6,45 prosent over 40-årsperioden.

Tabell 2: Lønnsutvikling akademiker i privat sektor

Startlønn	5,5 G
Årlig lønnsvekst til og med fylte 40 år	8,75 %
Årlig lønnsvekst 41 - 50 år	6,20 %
Årlig lønnsvekst 51 - 60 år	4,90 %
Årlig lønnsvekst 61 - 66 år	4,10 %
Sluttlønn 66 år (rett før 67 år)	11,0 G

Figur 3 Lønnsutvikling i G for akademiker i privat sektor

Forutsetninger: G vokser med 4,5 prosent årlig

Avkastning

Forutsetninger om årlig avkastning vil i stor grad påvirke alle beregninger om fremtidig pensjon.

I innskuddsordningene og i grunnmodellen kan investeringene være med individuelt investeringsvalg. Ordninger med individuelt investeringsvalg vil kunne ha en annen forventet avkastning enn i ordninger med felles forvaltning. Dersom ordninger med individuelt investeringsvalg har høyere risikoprofil på sine investeringer enn det som er typisk for fellesforvaltning, vil disse kunne ha en avtrappende risikoprofil og dermed avtrappende avkastning mot pensjonsalder.

Det kan også være de som mener at avkastningen i en ytelsesordning forventningsmessig vil bli lavere i fremtiden enn i den nye tjenstepensjonsordningen. Etter pålegg om overgang til nye dødelighetsforutsetninger fra Finanstilsynet brev til pensjonsinnretningene av 08.03.2013, med tilhørende åpning for opptappingsplaner, er det forventet at det ikke vil bli tildelt særlig avkastning de nærmeste årene. Effekten på lang sikt er imidlertid ikke klar.

For ikke å legge opp til diskusjoner om fastsettelse av størrelsen på den årlige avkastningen, er det i beregningene i denne rapporten lagt til grunn en årlig avkastning lik gjennomsnittlig

bokført avkastning i tre livsforsikringsselskaper de ti siste årene, som angitt i utredningen, tabell 5.3 i NOU 2012:3. Det vil si en årlig avkastning på 5,3 prosent. Denne avkastningen er forutsatt ved beregninger både for innskuddspensjon, ytelsespensjon og den foreslåtte nye tjenestepensjonen.

Antall år med utbetaling

I NOU 2013:3 Pensjonslovene og folketrygdreformen III er det foreslått endringer i fastsettelsen av pensjonen, ved at det er foreslått at forventet gjenstående levetid på utbetalingstidspunktet skal benyttes. Finanstilsynet har i høringsnotatet av 07.01.2013 foreslått at denne gjenstående levetid skal fastsettes ut fra pensjonsinnretningens tariff. I denne rapporten er det benyttet en forventet gjenstående levetid på i overkant av 20 år.

Tariff

For å beregne delingstallet som nevnt i punkt 2.3, samt for å beregne premier for ytelsesordninger er Finans Norges tariff K2005, S2020 med Finanstilsynets sikkerhetsmarginer benyttet. Dette er den tariffen som i dag benyttes av forsikringsselskapene.

Finanstilsynet har i brev til pensjonsinnretningene pålagt dem å innføre nye dødelighetsforutsetninger fra 01.01.2014, gjennom en tariff kalt K2013. Denne tariffen oppgir forskjellig dødelighet for hvert fødselsår. For å kunne ha en fast tariff å forholde seg til i eksemplene, er den gamle tariffen benyttet i denne rapporten. Bruk av K2013 vil innebære en levealdersjustering av pensjonen ut fra fødselsår, men også en lavere pensjon som utgangspunkt enn K2005.

Det gjøres oppmerksom på at overgang til ny tariff kan gi nye argumenter for å heve maksimalrammene for premie som er foreslått i de to utredningene fra Banklovkommisjonen for å sikre samme pensjonsnivå som dagens ytelsesordninger.

Etter forslaget i NOU 2012:13 skal pensjonsbeholdningen til medlemmer i den nye tjenestepensjonsordningen hvert år tilføres dødelighetsarv som er oppstått fordi andre medlemmer i kollektivet dør. Det er imidlertid ikke mulig å gjøre noen beregninger av hva størrelsen på denne dødelighetsarven faktisk vil bli, selv om det kan lages eksempler på forskjellige dødelighetsforløp.

For å foreta beregninger av mulige effekter av forslaget til ny tjenestepensjonsordning forutsettes det derfor at dødelighetsarv blir tilført som i dagens tariffer som benyttes av selskapene.

I beregningene er det forutsatt at ytelsesordningene betaler premie ut fra en grunnlagsrente på 2,5 prosent, og at denne renten også gjelder i utbetalingsperioden.

For opptjente rettigheter vil grunnlagsrenten som er benyttet ved premieinnbetaling og avsetning til premiereserve, variere ut fra tjenestetid i foretaket. Frem til 2004 ble det

Overgang fra gammelt til nytt

benyttet en grunnlagsrente på 4 prosent i de fleste pensjonsinnretninger for pensjonsordninger som var i kraft da. Fra 2004 til 2011 ble det benyttet en grunnlagsrente på 3 prosent for all ny opptjening, mens det fra 2011 benyttes en grunnlagsrente på 2,5 prosent for all ny opptjening. I tabell 1 vises grunnlagsrente som er benyttet ved beregning knyttet til opptjente rettigheter ved forskjellige aldre på tidspunkt for overgang til ny ordning.

Tabell 1 Gjennomsnittlig grunnlagsrente i ytelsesordningen før overgang til ny tjenstepensjon

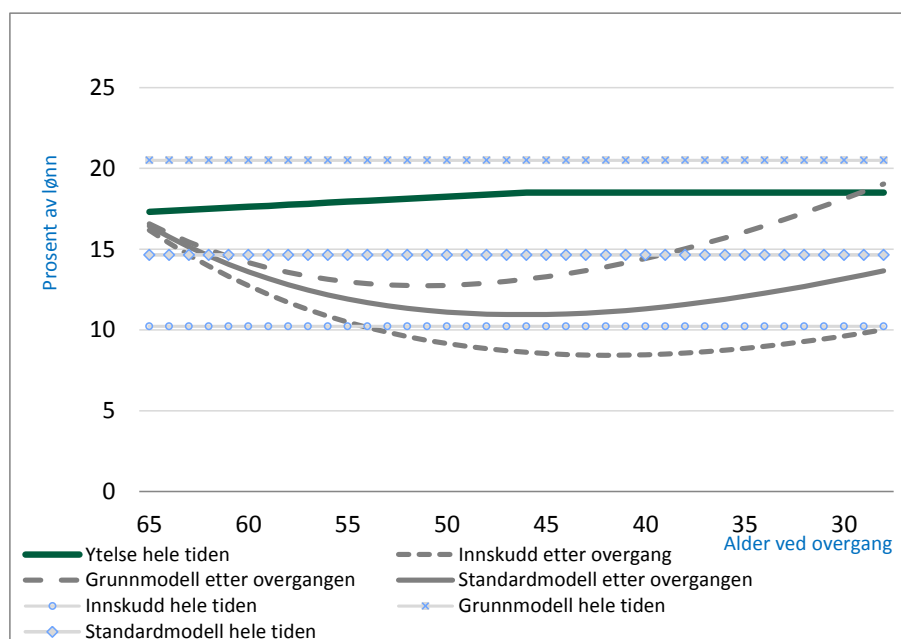
Alder ved overgang	Rente
37 år	3,00 %
47 år	3,45 %
57 år	3,60 %

Vedlegg 2: Pensjon ved opptak ved 27 år eller 37 år og ved forskjellig overgangsaldre

Forutsetninger for beregningene er gitt i vedlegg 1 til rapporten.

Medlemskap fra 27 år

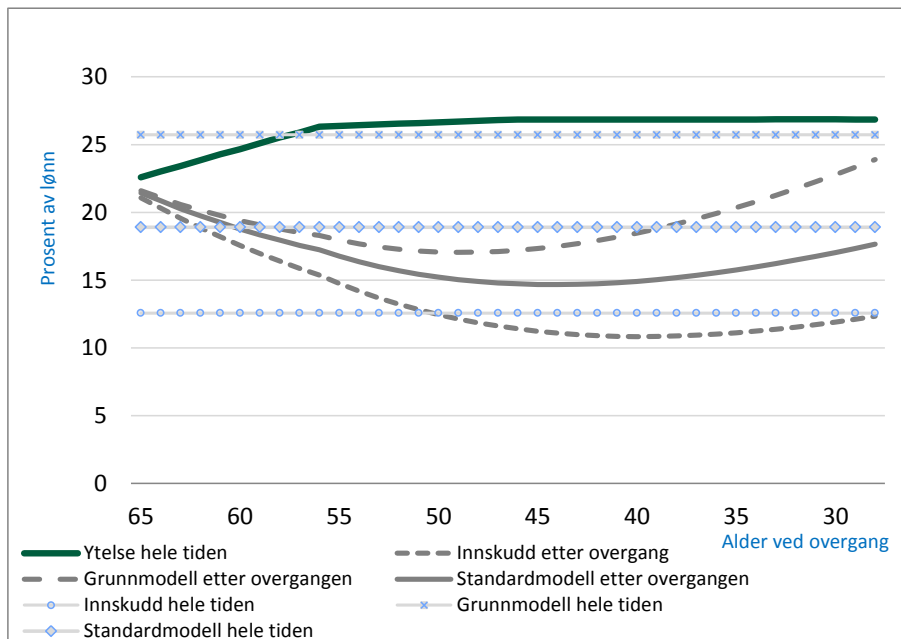
Figur 1 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, lønn 6 G

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

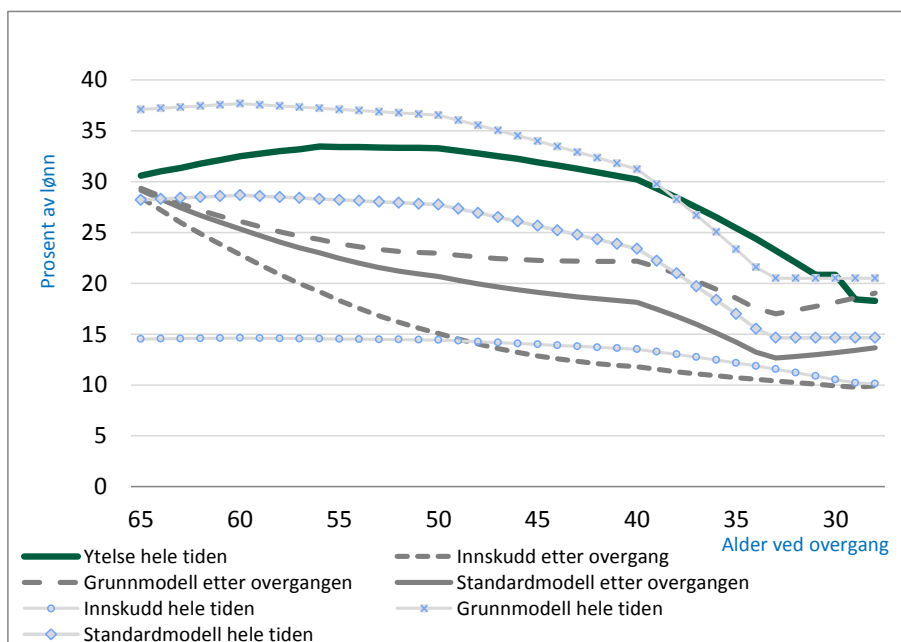
Overgang fra gammelt til nytt

Figur 2 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, lønn 8 G

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

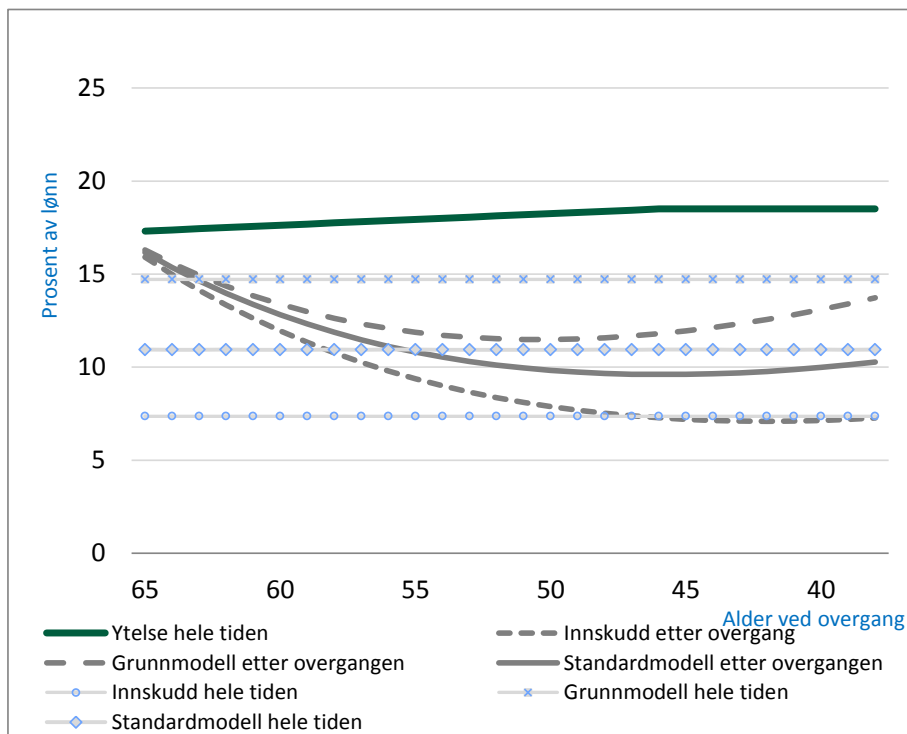
Figur 3 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, akademikerlønnsvest

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

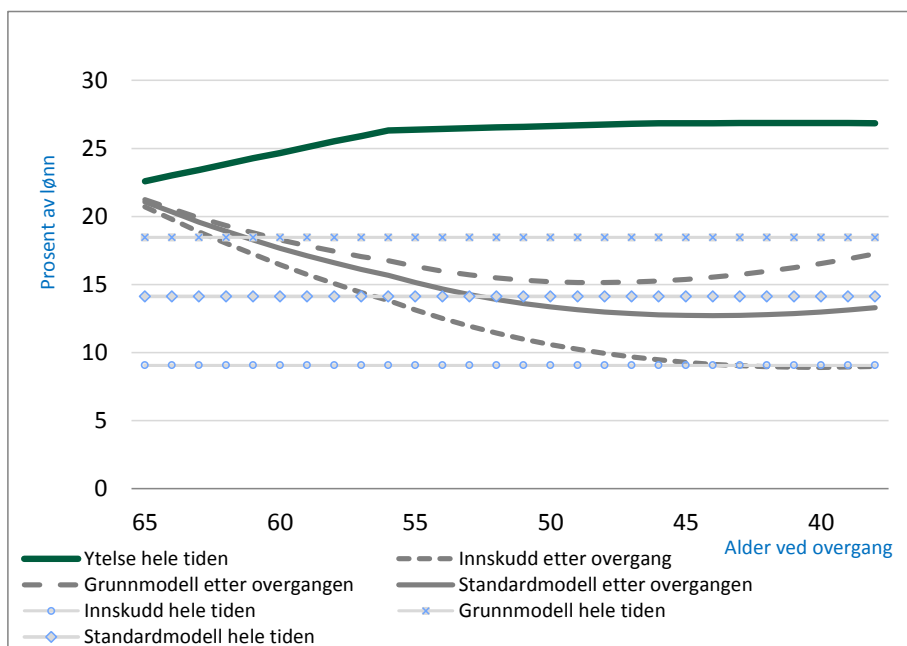
Medlemskap fra 37 år

Figur 4 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, medlemskap fra 37 år, lønn 6 G

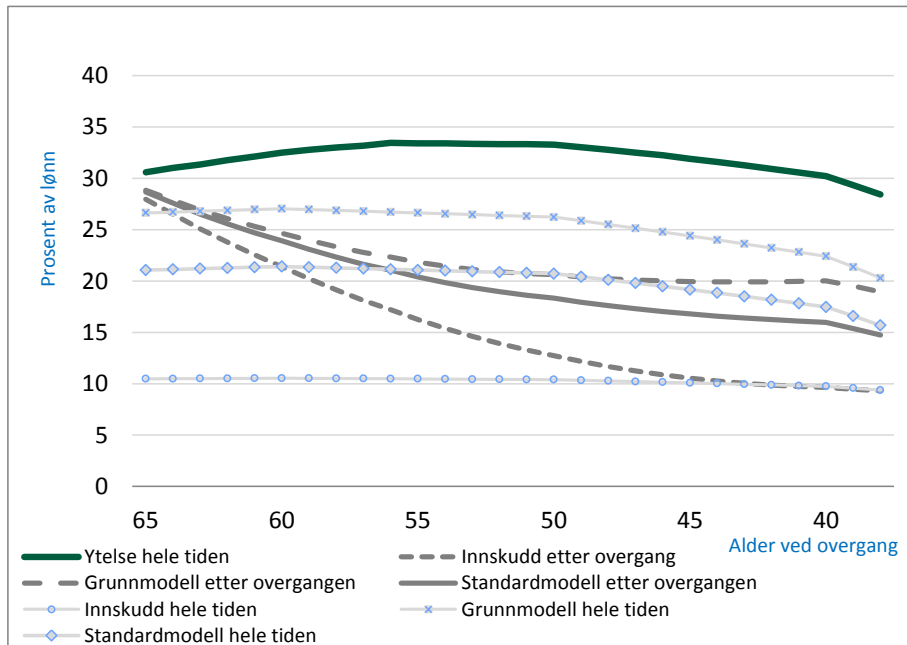
Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Figur 5 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, medlemskap fra 37 år, lønn 8 G

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

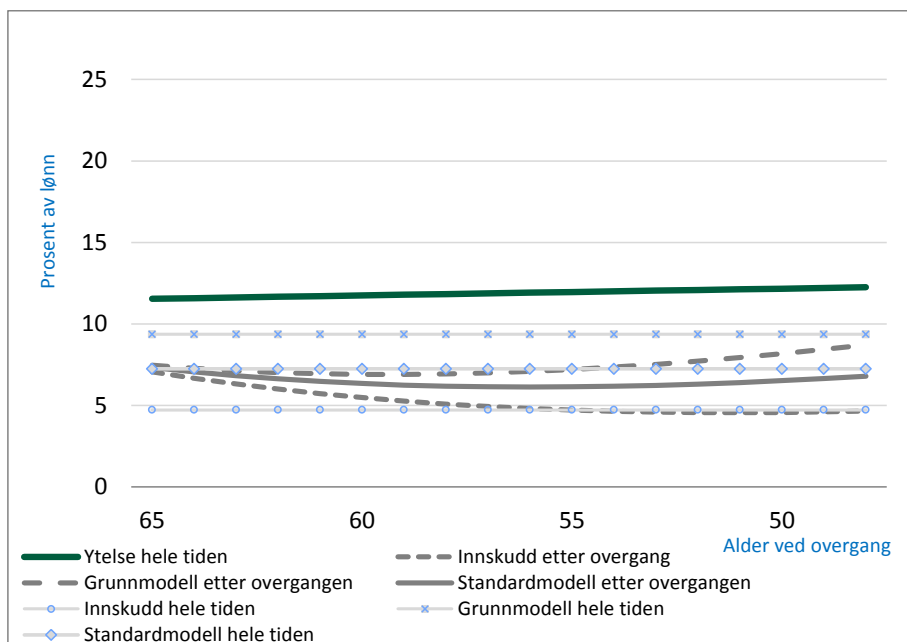
Figur 6 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, medlemskap fra 37 år, akademikerlønnsvekst

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Medlemskap fra 47 år

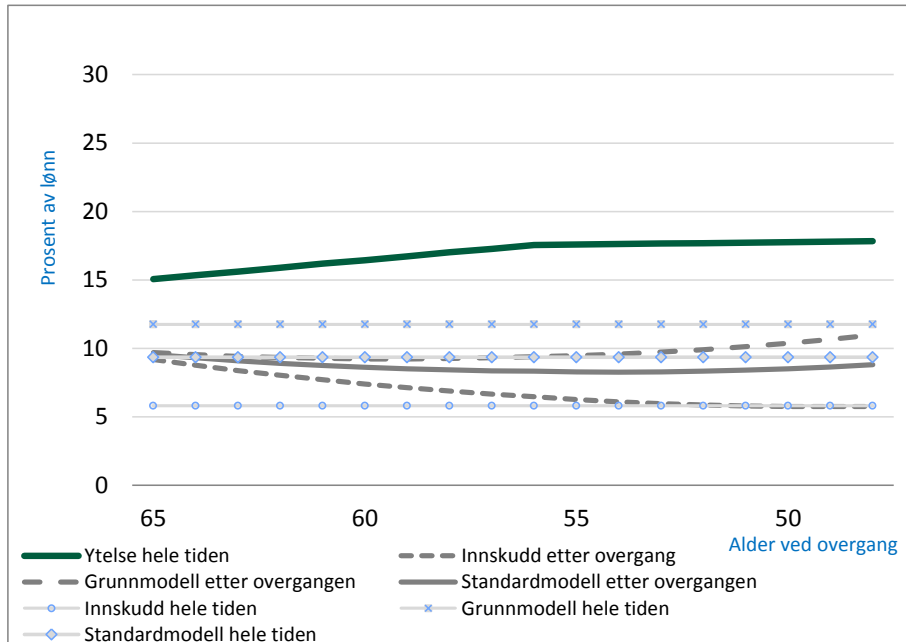
Figur 7 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, medlemskap fra 47 år, lønn 6 G

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

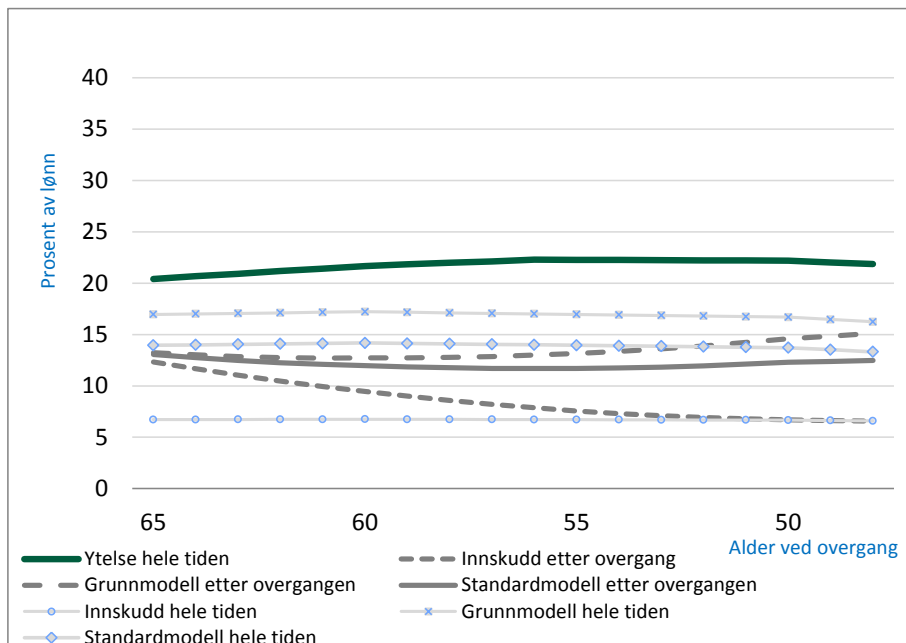
Overgang fra gammelt til nytt

Figur 8 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, medlemskap fra 47 år, lønn 8 G

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.

Figur 9 Pensjon ved 67 år ved overgang til ny pensjonsordning, medlemskap fra 47 år, akademikerlønnsvkst

Forutsetninger: Opptjent pensjon har ingen oppregulering etter overgang til ny ordning. Forutsetningene er som angitt i vedlegg 1 i rapporten. Pensjonen er i prosent av lønn rett før 67 år.